

UNIVERSITATEA DIN TURKU

COLUMNNA 17

PUBLIKAȚIE A
LECTORATULUI DE LIMBA ROMÂNĂ

mai 2003
TURKU

Responsabil de număr

Marilena Aldea

Lectoratul de Limba Română
Universitatea din Turku - Turun Yliopisto
Henrikinkatu 2 - FIN - 20014 - Turun Yliopisto
TURKU - FINLANDA

ISSN 0780 - 1262
TURUN YLIOPISTO, DIGIPAINO
TURKU 2003

Pentru aniversarea a 70 de ani

Dedicăm numărul 17 al „Columnei”

Profesorului Emerit Lauri Lindgren,

*prin efortul stăruitor și prin grija căruia a luat ființă și a
continuat să existe Lectoratul de Limba Română de la
Universitatea din Turku.*

*Aducem, la ceas aniversar, un respectuos omagiu
Profesorului nostru, Specialistului în limbi romănice, Omului
și Prietenului care ne-a îndrumat pașii, cu înaltă competență,
de-a lungul anilor, în promovarea limbii și culturii românești în
nordul Europei.*

*Cu aleasă considerațiune și cu dragoste,
Colaboratorii Lectoratului românesc din Finlanda*

Profesorul Lauri Lindgren - 70

Lauri Lindgren

S-a născut la 25 august 1933 în Perniö, în sud-vestul Finlandei, a absolvit Secția de Limbi Romanice a Facultății de Științe Umanistice, în anul 1958, la Universitatea din Turku și tot aici și-a luat doctoratul în anul 1963 cu o teză intitulată *Les miracles de Notre Dame de Soissons, versifiés par Gautier de Coinci*.

Înzestrat cu o certă vocație didactică, profesorul Lauri Lindgren a predat latina la gimnaziu, încă pe când era student. Și-a început cariera universitară ca asistent la Catedra de Filologie Romanică, în 1960, ținând și ore de limba franceză la Academia de Științe Economice din Turku. A urcat apoi toate treptele ierarhiei universitare, astfel încât în 1965 a fost numit profesor interimar de filologie romanică la Universitatea din Turku și în 1970 profesor asociat de aceeași materie la Universitatea din Helsinki. Din 1973, Lauri Lindgren este profesor titular de filologie romanică la Universitatea din Turku și, timp de mulți ani, a fost decan al Facultății de Științe Umanistice. Dând dovadă de o mare capacitate de conducere și organizare, Lauri Lindgren este prorector al Universității din Turku în perioada 1987-1993. A fost președinte al comisiilor de atestare a traducătorilor oficiali pentru limbile franceză, italiană și română, din 1974 și până în 2002, ca și în comisiile mixte guvernamentale pentru stabilirea acordurilor culturale dintre Finlanda, pe de o parte, și Franța, România sau Italia, pe de altă parte. Devenit, de-a lungul anilor, un cunoscut și recunoscut romanist, profesorul Lauri Lindgren este invitat să țină cursuri și conferințe la universitățile din Bologna, Lublin, Budapesta (1980), la Uppsala (1984), la Ankara și Istanbul (1986), la Perugia (1991) și la București (1993). În mod firesc, profesorul L. Lindgren, având o prodigioasă activitate științifică, participă la numeroase congrese, simpozioane, seminarii și colocvii internaționale, începând din 1967 și până astăzi, recunoscându-i-se contribuțiile științifice și meritele culturale prin atribuirea unor înalte distincții în Finlanda, Franța, Italia și România. Astfel, profesorul L. Lindgren devine membru al Academiei de Științe din Finlanda, în anul 1988, după ce i se decernase *Meritul Cultural, Clasa I*, în 1981, în România, și primise gradul de *Chevalier de la Legion d'Honneur* în 1984, în Franța. Lauri Lindgren este declarat în 1993 *Profesor Honoris Causa* al Universității din București, iar în 1994 primește înalta distincție *Gran Ufficiale dell'ordine al merito della Repubblica Italiana*.

Deși primele cursuri elementare de limba română s-au ținut în Finlanda încă în 1935, româna, ca limbă romanică, intră în atenția specialiștilor abia în anii '60 și, mai ales, în anii '70, când, prin strădaniile profesorului Lauri Lindgren ia ființă *Lectoratul de Limba Română* la Universitatea din Turku, în 1975. De altfel, profesorul Lauri Lindgren susține și încurajează relațiile culturale cu România și în calitate de președinte al Asociației Finlanda-România, din 1980 până în 2003.

Dacă ar fi să încercăm o caracterizare, chiar și sumară, a activității profesorului L. Lindgren, ar trebui să începem prin a sublinia marea diversitate a preocupărilor sale, în toate domeniile. Personalitate de formație enciclopedică, prin particularități înnăscute, stăpânit de o curiozitate mereu vie, secondată de o tenacitate și o temeinicie rar întâlnite, profesorul Lauri Lindgren reprezintă, cu adevărat, un *model* intelectual. Dotat cu talent în învățarea limbilor străine, devenit un neobosit cercetător al lor, profesorul își extinde continuu sfera preocupărilor, apropiindu-și domenii largi de cultură. Astfel, lista lucrărilor publicate este impresionantă nu numai ca volum, ci și ca arie de cuprindere a fenomenului cultural. Se cuvin amintite câteva din cele peste o sută de titluri, reprezentând cărți – traduceri, ediții –, studii, articole, recenzii, rapoarte, prezentări.

Primul dintre domeniile abordate este cel al limbii și culturii franceze. Profesorul L. Lindgren publică, la început, studii dedicate criticii textuale a literaturii franceze din Evul Mediu. Publică apoi studii de lingvistică contrastivă și de lingvistică aplicată, se ocupă de didactica predării limbii franceze, dar și de contactele culturale franco-finlandeze.

Din domeniul limbii și culturii italiene trebuie remarcate studiile de lingvistică contrastivă, interesul pentru didactica predării limbii italiene în Finlanda, consecvența în urmărirea raporturilor culturale dintre Finlanda și Italia. Menționăm două dintre cărțile legate de cultura italiană: *Giuseppe Acerbi. Il viaggio in Lapponia 1799* (& Luigi G. de Anna), edizione critica con introduzione e note, Pubblicazioni di lingua e cultura italiana, n.6. Università di Turku, 167 p., 1996 și *Giuseppe Acerbi. Il viaggio in Svezia e in Norvegia (1799-1800)*. Redazione e commento a cura di Lauri Lindgren. Con un'introduzione di Luigi G. de Anna. Pubblicazioni di lingua e cultura italiana, n.10, Turku, 360 p., 2000.

Preocupările profesorului L. Lindgren în ceea ce privește România încep prin semnalarea mărturiilor despre români și limba lor în nordul Europei, continuă prin cercetarea contactelor dintre finlandezi și români în veacurile trecute, accentuează asupra cunoașterii literaturii finlandeze în România, dar și asupra propagării culturii române în Finlanda¹, mergând până la semnalarea unor puncte de atracție turistică și culturală din România. Ținem să subliniem importanța traducerii măiestrite a versurilor populare finlandeze în limba română în volumul *Kanteletar. Culegere de rune tradiționale finlandeze alcătuită de Elias Lönnrot*. Antologie, traducere și note de Ion Stăvăruș și Lauri Lindgren. Editura Univers, București, 1985.

Profesorul L. Lindgren a publicat și *Tauno Nurmela, Lettres de mon paradis perdu* (& Nicolas Chieusse și Katja Poikolainen)², Publications du Département d'Etudes Françaises 1, Université de Turku, 256 p., 1999.

Omagiul și prinosul nostru de recunoștință profesorului Lauri Lindgren pentru întreaga sa activitate, cu ocazia aniversării sale.

Marilena ALDEA

¹ A redactat articolele despre literatura română în *Dicționarul de prezentare a literaturilor* (1990).

² Carte în care profesorul T. Nurmela scrie și despre legăturile sale cu România și reprezentanți ai ei.

Profesorul Lauri Lindgren împlinește 70 de ani

Laudatio

Am, ca român, motive speciale să-l prețuiesc pe profesorul Lauri Lindgren. Dintre ele, aş scoate în faţă unul anume care mă emoţionează: domnia sa a învăţat să scrie şi să vorbească româneşte.

De-ar fi numai atât!

Am avut misiunea de a-i înmâna de curând *Diploma de onoare* a Ministerului Afacerilor Externe al României, conferită şi semnată de domnul Dan Mircea Geoană, şeful diplomaţiei noastre. Acolo se găsesc exprimate mai bine, poate, decât oricum altfel, meritele profesorului Lauri Lindgren în ce ne priveşte şi este elogiată pasiunea sa pentru a-şi apropia „Patria noastră - Limba Română.”

Aşadar, profesorul emerit Lauri Lindgren ne vorbeşte limba maternă, şi-a cheltuit ani şi ani din viaţa-i de cărturar nu doar pentru a şi-o însuşi şi vorbi cu superioară distincţie, ci şi în vederea transmiterii ei celor din jur. Biblioteca sa de acasă, colpăşitoare prin cărţile româneşti ce le cuprinde, nu se deosebeşte cu nimic de a unui intelectual român persecutat de dorul neîntrerupt al lecturii şi sedus de plăcerea mângâierii prin apropiere a volumului aşezat în raftul propriu.

La 70 de ani profesorul Lauri Lindgren rezolvă cu autoritate ştiinţifică, răbdare şi calm, cu fericită oboseală, ecuaţii de înaltă dificultate, elaborând fără odihnă, pregătind volume noi pentru a le încredinţa tiparului.

Strângându-i mâna cu veneraţie, îi dorim şi noi, alături de cei ce-l cunosc şi îl apreciază, viaţă lungă şi succes în înfrăptuirea proiectelor pe care şi le-a asumat.

La mulţi ani, domnului Profesor!

Neagu Udriou

Ambasador al României în Finlanda

Din activitatea Lectoratului de Limba Română din Finlanda

În data de 9 decembrie 2002, *Lectoratul de Limba Română* a sărbătorit, la Turku, trei evenimente importante: lansarea numărului 16 al revistei „*Columna*”, împlinirea a 20 de ani de la apariția numărului 1 al revistei și, totodată, deschiderea expoziției *Nicolae Titulescu – 120 de ani de la nașterea marelui diplomat român*, organizată de lectoratul român la Universitatea din Turku, cu sprijinul Ambasadei României la Helsinki, în perioada 9-15 decembrie 2002.

În prezența ambasadorului României în Finlanda, E.S. domnul **Neagu Udroi**, profesorul emerit de filologie romanică **Lauri Lindgren** și profesorul de istorie politică **Vesa Saarikoski** au vorbit despre contribuția lui Nicolae Titulescu la conturarea ideii de uniune europeană, la rolul activ pe care l-a avut diplomatul român la Societatea Națiunilor. Concepțiile lui N. Titulescu și exemplul dat de el reintră în actualitate o dată cu candidatura României la Uniunea Europeană, deoarece, în perioada interbelică, ele au contribuit la consolidarea securității colective și a păcii în Europa. Manifestarea culturală cu triplă semnificație de la sfârșitul anului 2002 s-a bucurat de o largă participare din partea studenților, a specialiștilor români din domeniul informaticii de la Universitatea din Turku, din partea forurilor de conducere ale universității.

*

Lectoratul de Limba Română de la Universitatea din Turku a organizat, în colaborare cu Ambasada României la Helsinki, o *Prezentare a creației literare românești* însoțită de o *demonstrație de carte*, luni, 14 aprilie 2003, în Sala de Consiliu din clădirea centrală a Universității din Turku. Sub titlul general de *Scritori români de pretutindeni*, expoziția, care a reușit să reunească peste 700 de cărți, s-a bucurat de interes din partea participanților. În condițiile de astăzi ale aderării României la Uniunea Europeană, *promovarea culturii românești în lume* devine o politică de stat, deoarece o Europă comună a viitorului, aliniată economic, va fi și o Europă a diferențelor culturale, marcate prin identitatea culturală a fiecărei națiuni. Ca și pentru alte popoare, numai cultura va contura nota de specificitate a românilor într-un concert al valorilor universale.

În prezența ambasadorului României în Finlanda, E.S. domnul **Neagu Udroi**, a rectorului Universității din Turku, profesorul **Keijo Virtanen**, profesorul emerit **Lauri Lindgren** și lectorul de limba română **Marilena Aldea** au vorbit despre bogata literatură a exilului românesc, considerată, pe drept cuvânt, parte integrantă a literaturii române. Prezentarea de astăzi a *literaturii române* scrise de românii de pretutindeni se înscrie în efortul de a reface ideea unității fundamentale a literaturii române, exprimând concepțiile, mentalitatea și năzuințele românilor. Au fost prezenți profesori, studenți, oameni de cultură, informaticieni români, ziariști, precum și un reporter de la ziarul Turun Sanomat, care a prezentat evenimentul, însoțit de fotografii, în ziarul „*Turun Sanomat*” din 15. 04. 2003.

Redacția

Marii clasici ai literaturii române

MIHAI EMINESCU (1850–1889)

GLOSSĂ

Vreme trece, vreme vine,
Toate-s vechi și nouă toate,
Ce e rău și ce e bine
Tu te-ntrebă și socoate;
Nu spera și nu ai teamă,
Ce e val ca valul trece;
De te-ndeamnă, de te cheamă,
Tu rămâi la toate rece.

*Multe trec pe dinainte,
În auz ne sună multe,
Cine ține toate minte
Și ar sta le să le asculte? ...
Tu așază-te deoparte,
Regăsinde-te pe tine,
Când cu zgomote deșarte
Vreme trece, vreme vine.*

*Nici încline a ei limbă
Recea cumpăn-a gândirii
Înspre clipa ce se schimbă
Pentru masca fericirii,
Ce din moartea ei se naște
Și o clipă ține poate;
Pentru cine o cunoaște
Toate-s veche și nouă toate.*

KIILTO

Aika tulee, aika menee,
Kaikki vanhaa ja uutta silti,
Mikä on huonoa ja mikä hyvää,
Sitä sinä pohdi, miesti,
Älä toivo, älä pelkää,
Mitkä aaltojen lailla kulkee,
Kutsuu, houkuttelee,
Pysy vain kylmänä kuin jää.

*Paljon ohi mennyt aikaisemmin,
Paljolta saa tuntumaan,
Kuka kaikkea muistellen
Jäisi niitä kuuntelemaan? ...
Istahda hetkeksi syrjään,
Itsesi anna jälleen löytää.
Vaikka kanssa melun tyhjän
Aika tulee, aika menee.*

*Ei taivu niihin kielen sananen
Ei viileä sopusuhta ajatusten
Kohti hetkeä muutoksen
Naamioksi onnellisuuden,
Jotka kuolemastaan nousee
Ja hetken on vain ilmi,
Sille ken sen tuntee
Kaikki vanhaa ja uutta silti.*

*Privitor ca la teatru
Tu în lume să te-nchipui:
Joace unul și pe patru,
Totuși tu ghici-vei chipu-i,
Și de plânger, de se ceartă,
Tu în colț petreci în tine
Și-nțelegi din a lor artă
Ce e rău și ce e bine.*

*Viitorul și trecutul
Sunt a filei două fețe
Vede-n capăt începutul
Cine știe să le-nvețe;
Tot ce-a fost ori o să fie
În prezent le-avem pe toate,
Dar de-a lor zădărnici
Te întrebă și socoate.*

*Căci acelorași mijloace
Se supun câte există,
Și de mii de ani încoace
Lumea-i veselă și tristă;
Alte măști, aceeași piesă,
Alte guri, aceeași gamă,
Amăgit atât de-adese
Nu spera și nu ai teamă.*

*Nu spera când vezi mișeii
La izbândă făcând punte,
Te-or întrece nătarăii,
De ai fi cu stea în frunte
Teamă n-ai, căta-vor iarăși
Între dânșii să se plece,
Nu te prinde lor tovarăș:
Ce e val, ca valul trece.*

*Katsojaksi teatterinäytelmän
Kuvittele itsesi maailmaan:
Yhden jos toisen näet näyttelävän,
Kaikki pystyt aavistamaan,
Murheista ja riidoista,
Tunnetkin mieltä hyvää
Ja ymmärrät heidän taiteesta
Mikä on huonoa ja mikä hyvää.*

*Tulevaisuus ja menneisyys
Ovat saman sivun eri puolet,
Lopussa on alku uus'
Sen tietää viisaat mielet,
Kerran mennyt odottaa tulevaisuutta,
Se nykyisyydessä meillä on kaikki,
Mutta sen turhanpäiväisyyttä
Sitä sinä pohdi, mieli.*

*Vaikka mitä tapahtuukin
Se valtaansa alistaa,
Ja alistaa tulevaisuudessakin
Maailma suree ja iloitsee,
Toiset naamiot, samat näytelmät,
Toiset suut, samaa säveltä,
Houkutukset niin useat
Älä toivo, älä pelkää.*

*Ei toivoa, kun pelkureita kohtaa
Menestyksen hetkellä kukkoilevat,
Parempia olevansa yrittävät osoittaa,
Vaikka sinua voittaisi eivät,
Ei pelkoa, he yrittävät uudestaan
Toinen toisistaan voittoa hakee,
Älä kiirehdi heidän seuraan,
Mikä aaltojen lailla kulkee.*

*Cu un cântec de sirenă,
Lumea-ntinde lucii mreje
Ca să schimbe-actorii-n scenă,
Te momeste în vârteje;
Tu pe-alături te strecoară,
Nu băga nici chiar de seamă,
Din cărarea ta afară
De te-ndeamnă, de te cheamă.*

*De te-ating, să feri în laturi,
De hulesc, să taci din gură;
Ce mai vrei cu-a tale sfaturi,
Dacă știi a lor măsură;
Zică toți ce vor să zică,
Treacă-n lume cine-o trece;
Ca să nu-ndrăgești nimică,
Tu rămâi la toate rece.*

*Tu rămâi la toate rece,
De te-ndeamnă, de te cheamă;
Ce e val, ca valul trece,
Nu spera și nu ai teamă;
Te întrebă și socoate
Ce e rău și ce e bine;
Toate-s vechi și nouă toate;
Vreme trece, vreme vine.*

*Kanssa sireenin äänin,
Maailma levittää hohtavat verkkonsa,
Vaihtaakseen näyttelijät näyttämön,
Se houkuttelee kierteisiinsä,
Pysy niistä sivummalla,
Älä edes niitä kuule,
Silloin eksyt polulla
Kutsuu, houkuttelee.*

*Heidän kosketukselta itsesi suojaa,
Heidän pilkatessa ole vaiti vaan,
Sillä mitä neuvoilla voit saavuttaa,
Kun tunnet heidän luontoaan,
Sanokoot kaikki mitä sanoa haluaa,
Välittämättä kuka jalkoihin jää,
Älä omaksesi ota mitään joutavaa,
Pysy vain kylmänä kuin jää.*

*Pysy vain kylmänä kuin jää,
Kutsuu, houkuttelee,
Mikä aaltojen lailla kulkee,
Älä toivo, älä pelkää,
Sitä sinä pohdi, mieli
Mikä on huonoa ja mikä hyvää,
Kaikki vanhaa ja uutta silti,
Aika tulee ja aika menee.*

*Traducerea în limba finlandeză de Jenni KIRVES
Studentă la Universitatea din Turku*

*Tinerete fără bătrânețe
și viață fără de moarte*

NUORUUS ILMAN VANHUUTTA JA ELÄMÄ VAILLA KUOLEMAA

Olipa kerran - jos ei olisi ollut, ei siitä voitaisi myöskään kertoa - siihen aikaan kun poppelit kasvoivat päärynöitä ja pajut päivänkakkaroita, jolloin karhut taistelivat häntineen ja jolloin sudet ottivat karitsoja kaulasta suudellakseen näitä ystävinä; siihen aikaan kun kirpun joka jalkaan iskettiin yhdeksänkymmenen yhdeksän naulan rautakenkää ja se ponkaisi taivaan korkeuksiin hakemaan meille tarinoita,

*Jolloin kärpänen kirjoitti seinällä,
Huijareista suurempi on epäilijä.*

Olipa kerran suuri keisari ja keisarinna, molemmat nuoria ja kauniita, ja koska he halusivat saada lapsia, olivat he tehneet monituisia kertoja kaiken sen, mitä tätä varten pitääkään tehdä. He olivat kysyneet neuvoa velhoilta ja filosofeilta, jotta nämä katsoisivat tähdistä ja ennustaisivat heille, saavatko he lapsia. Mutta turhaan. Lopulta keisari kuuli, että eräässä kylässä lähistöllä asui viisas vanhus, ja lähetti hakemaan tätä. Vanhus kuitenkin vastasi lähettiläille, että kuka vain on avun tarpeessa tulkoon itse hänen luokseen. Niinpä keisari ja keisarinna nousivat, ottivat mukaansa muutamia suurpajareita, sotilaita ja palvelijoita ja menivät vanhuksen luo. Vanhus oli nähnyt heidät jo kaukaa ja saapui ottamaan heidät vastaan. Samalla hän lausui heille:

- Olkaa tervetulleet. Mutta minkä tähden lähditte matkaan, keisari? Toiveenne on tuova teille surua.

- En ole tullut kyselemään tuollaisia, vastasi keisari, - vaan jos teillä on jotain rohtoja, joiden avulla voisimme saada lapsia, antakaa niitä minulle.

- On minulla, vastasi vanhus, - mutta vain yhden lapsen tulette saamaan. Hänestä tulee Kullankauno ja ihastuttava prinssi, eikä hänestä jää teille iloa.

Saatuaan rohdot keisari ja keisarinna palasivat iloisina palatsiin, ja joitakin päiviä myöhemmin keisarinna tunsivat olevansa raskaana. Koko keisarikunta ja koko hovi ja kaikki palvelijat riemuitsivat tästä tapauksesta.

Mutta ennen kuin syntymän hetki koitti, lapsi herahti itkuun, jota mitkään velhot eivät kyenneet tyynnyttämään. Tällöin keisari ryhtyi lupailemaan lapselle kaikkia maailman kalleuksia, mutta edes tämä ei riittänyt vaientamaan lasta.

- Rauhoitu, isän kulta, lausui keisari, - niin annan sinulle tämän tai tuon keisarikunnan. Tyynny, poikaseni, niin annan sinulle puolisoiksi kenet tahansa valtakunnan työistä; ja paljon muuta samanmoista hän lupasi. Lopulta, kun lapsi ei vain millään rauhoittunut, hän sanoi vielä: - Rauhoitu, poikani, niin annan sinulle *Nuoruuden ilman vanhuutta ja elämän vailla kuolemaa.*

Silloin lapsi rauhoittui ja syntyi. Palvelusväki soitti rumpuja ja torvia, ja koko valtakunta vietti suuria juhlia kokonaisen viikon.

Sitä mukaa kun lapsi kasvoi, hänestä tuli yhä älykkäämpi ja rohkeampi. Hän sai käydä kouluja ja oppia filosofeilta, ja kaikki opit, jotka muut lapset oppivat vuodessa, hän oppi kuukaudessa, niin että keisari oli ilosta suunniltaan. Koko valtakunta ylpeili, että he saivat yhtä älykkään ja oppineen keisarin kuin itse kuningas Salomon. Jo jonkin aikaa kuitenkin, mikä lie ollut vaivana, prinssi oli ollut kovin alakuloinen, surullinen ja ajatuksissaan. Vaan kun koitti se päivä, jolloin hän täytti viisitoista vuotta, ja keisari istui pöydässä kaikkien valtakunnan pajarien ja hoviväen kanssa juhlimassa, Kullankauno nousi ja sanoi:

- Isä, nyt on tullut aika antaa minulle se, mitä minulle syntyessäni lupasit.

Tämän kuultuaan keisari tuli kovin surulliseksi ja totesi:

- Mutta poikani, mistä minä voisin antaa sinulle sellaisen ennenkuulumattoman asian? Jos silloin lupasinkin sinulle, tein sen vain saadakseni sinut rauhoittumaan.

- Jos et sinä, isä, voi sitä minulle antaa, niin sitten minun on vaellettava halki koko maailman, kunnes löydän sen mitä minulle luvattiin ja jota varten minä synnyin.

Silloin kaikki pajarit ja keisari itse menivät polvilleen ja rukoilivat, ettei Kullankauno jättäisi valtakuntaa. Pajarit perustelivat sanoen:

- Isäsi alkaa olla jo vanha, niinpä nostamme sinut valtaistuimelle ja hankimme sinulle puolisoiksi kauneimman keisarinna auringon alla.

He eivät kuitenkaan saaneet Kullankaunoa pyörtämään päätöstään, vaan tämä pysyi sanoissaan järkähtämättä kuin kivi. Lopulta hänen isänsä näki yritykset turhiksi ja antoi periksi. Niin keisari antoi käskyn valmistaa matkalle muonaa ja kaikkea muuta, mitä hänen poikansa vain tarvitsi.

Tämän jälkeen Kullankauno meni keisarillisille talleille, joissa olivat koko valtakunnan komeimmat orit, valitakseen niistä yhden itselleen. Mutta kun hän tarttui ensimmäistä hännästä, se romahtikin maahan, ja samalla tavoin kaatuivat kaikki hevoset. Lopulta, juuri kun Kullankauno oli lähdössä, hän silmäsi vielä kerran ympäri tallia ja huomasi eräässä nurkassa huonokuntoisen kaakin, laihan ja yltä päältä rupisen ja

paiseisen. Hän meni sen luokse, mutta kun hän tarttui sitä hännästä, hevonen käänsikin päänsä ja lausui:

– Mitä käsket, isäntä? Jumalalle kiitos, että sain vielä nähdä tämän päivän, kun nuori urho taas koskettaa minua.

Ja ryhdistäen jalkansa se seisoi suorana kuin kynttilä. Nyt Kullankauno kertoi aikomuksensa ja hevonen vastasi:

– Saavuttaaksesi toiveesi sinun tulee pyytää isältäsi sapeli, keihäs, jousi ja nuoliviini nuolineen sekä vaatteet, joita isäsi käytti nuorukaisena. Minua taas sinun tulee hoitaa omine käsinesi kuusi viikkoa ja ruokkia maidossa keitetyllä ohralla.

Kullankaunun pyydettyä keisarilta, mitä hevonen oli neuvonut, tämä kutsui linnanvoudin ja käski avata kaikki vaatekirstut, jotta hänen poikansa voisi valita sieltä mieleisensä. Pengottuaan kolme päivää ja kolme yötä Kullankauno löysi viimein erään vanhan arkun pohjalta isänsä vaatteet ja varusteet ajalta, jolloin tämä oli nuorukainen, mutta aseet olivat pahasti ruosteessa. Hän ryhtyi omin käsin puhdistamaan niitä ruosteesta ja onnistuikin niin, että kuuden viikon kuluttua ne loistivat kuin peili. Samaan aikaan hän huolehti myös hevosesta, kuten se oli neuvonut. Paljon työtä siinä oli, mutta hän onnistui kaikesta huolimatta.

Kun hevonen kuuli Kullankaunolta, että vaatteet ja aseet olivat puhtaat ja kunnossa, se ravisti itseään kerran, ja kaikki ruvet ja paiseet putosivat sen yltä, ja se oli taas juuri sellainen kuin emänsä oli synnyttänyt: vankka ja lihaksikas hevonen, jolla oli neljä siipeä. Tämän nähdessään Kullankauno sanoi hevoselle:

– Kolmen päivän kuluttua lähdemme.

– Siunausta sinulle, isäntä. Olen valmis jo tänäänkin, jos vain niin määrät, hevonen vastasi.

Varhain kolmannen päivän aamuna oli hovi ja koko valtakunta täynnä murhetta. Kullankauno oli pukeutunut urhon lailla, sapeli kädessä ja istuen ratsailla valitsemansa hevosen selässä. Hän hyvästeli keisarin, keisarinnan, kaikki suurpajarit ja vähäisemmät pajarit, sotilaat ja koko hoviväen. Kaikki rukoilivat kyöneleet silmissä prinssiä luopumaan tästä matkasta, ettei hän vain kulkisi kohti omaa tuhoaan, mutta Kullankauno kannusti hevostaan ja ratsasti ulos portista kuin tuuli. Hänen perässään seurasivat muona- ja rahavaunut sekä pari sataa sotilasta, jotka keisari oli määrännyt hänen saattueekseen.

Kun oli kuljettu valtakunnan rajojen ulkopuolelle ja saavuttu erämaahan, Kullankauno jakoi kaiken omaisuutensa sotilaille ja hyvästeltäytään heidät lähetti heidät takaisin. Itselleen hän varasi muonaa vain sen verran kuin hevonen pysyi kantamaan. Hän valitsi tien itään ja kulki, kulki kulkemistaan, kolme päivää ja kolme yötä, kunnes vastaan tuli laaja tasanko, jolla lojui paljon ihmisen luita.

Hevonen pysähtyi lepäämään ja totesi:

– Isäntä, tiedä, että olemme nyt erään Tikattaren mailla. Hän on niin paha, ettei kukaan voi astua hänen mailleen tulematta tapetuksi. Aikoinaan hän oli nainen siinä missä muutkin naiset, mutta hän ei kuunnellut vanhempiaan vaan oli alituisen heidän

mieliharminaan, ja niinpä he kirosivat hänet ja hänestä tuli Tikatar. Tällä hetkellä hän on lastensa luona, mutta huomenna kohtaamme hänet tuossa viereisessä metsässä, kun hän tulee surmataksesi sinut. Hän on kammottavan suuri, mutta älä pelkää vaan ole valmiina jousinesi ampuaksesi hänet. Pidä myös sapeli ja keihäs käden ulottuvilla, jotta voit tarpeen vaatiessa käyttää niitä.

He kävivät levolle, mutta valvoivat vuorotellen vahdissa.

Seuraavana päivänä aamunkoitteessa he valmistautuivat kulkemaan metsän läpi. Kullankauno suitsi ja satuloi hevosen kiristäen satulavyön tavallista tiukemmalle, ja sitten he lähtivät matkaan. Samassa kuului hirmuinen rummutus. Silloin hevonen sanoi:

– Ole valmiina isäntä, sillä tuolta lähestyy Tikatar.

Kun Tikatar tuli, puut kaatuivat maahan, niin kova oli hänen vauhtinsa. Mutta hevonen nousi tuulen lailla hänen yläpuolelleen ja Kullankauno katkaisi häneltä jalan nuolellaan. Kun Kullankauno oli valmis ampumaan toisenkin nuolen, Tikatar huusi:

– Pysähdy, Kullankauno, sillä en tee sinulle mitään!

Nähtyään ettei Kullankauno uskonut, hän kirjoitti vakuutuksen omalla verellään.

– Ylistys hevosellesi, Kullankauno, sanoi Tikatar vielä. – Se on tosiaankin ihmeellinen, sillä ilman sitä olisin varmasti syönyt sinut suihini; nyt sinä kuitenkin voitit minut. Tiedä, ettei tähän päivään mennessä yksikään kuolevainen ole uskaltanut astumaan näin kauas rajojeni sisäpuolelle. Ne muutamat hullut, jotka rohkesivat yrittää, pääsivät tuskin sille tasangolle, jolla näit ne lukemattomat luut.

He menivät sinne, missä Tikatar asui, ja tämä kesti Kullankaunoa ja kohteli häntä kuten matkalaista kuuluukin. Heidän istuessaan pöydässä syömässä ja juomassa Tikatar valitti kivusta. Siinä samassa Kullankauno otti säkistään esiin Tikattaren jalan ja laittoi sen paikalleen, ja se parantui heti. Tikatar oli riemuissaan ja kesti Kullankaunoa kolme päivää peräjälkeen ja pyysi tätä valitsemaan puolisoikseen yhden hänen kolmesta tyttärestään, kaikki kauniita kuin haltijaneidot. Kullankauno kuitenkin kieltäytyi ja kertoi suoraan, mitä oli etsimässä. Silloin Tikatar lausui:

– Uskonpa, että hevosesi ja urheutesi ansiosta voit onnistuakin.

Kolmen päivän kuluttua he valmistautuivat matkaan ja lähtivät. Kullankauno kulki, kulki ja vielä kulki, ja tie oli pitkäkin pidempi. Mutta juuri kun he olivat ylittämässä Tikattaren valtakunnan rajoja, tuli vastaan kaunis tasanko, jonka toinen puoli kasvoi nurmea ja kukkia mutta toinen puoli oli kärventynyt. Silloin Kullankauno kysyi hevoselta:

– Miksi ruoho on kärventynyt?

Hevonen vastasi:

– Olemme nyt Skorpiinan, Tikattaren sisaren mailla. Koska he ovat niin pahoja, eivät he voi elää samalla maalla. He ovat saaneet vanhempiensa kirouksen päällensä, ja se on muuttanut heidät pedoiksi, kuten olet nähnyt. Voi heitä! He vihaavat toisiaan hirvittävästi ja tahtovat riistää toistensa maat. Ollessaan oikein raivoissaan Skorpiina syöksee tulta ja tulikiveä; näyttää siltä, että hänellä on ollut riitaa sisarensa kanssa ja yrittäessään häätää tätä mailtaan hän on polttanut ruohon sieltä missä on kulkenut. Hän

on vielä pahempi kuin sisarensa ja hänellä on kolme päätä. Levätkäämme hieman, isäntä, ja olkaamme valmiina huomenna heti aamunkoitteessa.

Seuraavana päivänä he valmistautuivat samoin kuin saapuessaan Tikattaren maille ja lähtivät matkaan. Yhtäkkiä he kuulivat ulvaisun, jonka vertaista eivät olleet koskaan ennen kuulleet!

– Ole valmiina isäntä, sillä tuolta lähestyy syöjätär Skorpiina.

Skorpiina lähestyi tuulen nopeudella, yksi leuka taivaassa ja toinen maata viistäen ja syösten liekkejä, mutta hevonen nousi nuolennopeasti hänen yläpuolelleen. Sitten hevonen laskeutui taas Skorpiinan tasalle, ja Kullankauno ampui jousellaan katkaisten tältä pään. Kun hän valmistautui katkaisemaan vielä toisenkin pään, Skorpiina rukoili armoa kyyneleet silmissä ja lupasi, ettei tekisi hänelle mitään. Vakuuttaakseen Kullankaunon hän kirjoitti vielä lupauksen omalla verellään. Skorpiina kestitsi Kullankaunoa vielä paremmin kuin Tikatar, ja Kullankauno antoi hänellekin takaisin pään, jonka oli nuolellaan katkaissut, ja sekini kiinnittyi heti, kun hän laittoi sen takaisin paikoilleen. Kolmen päivän kuluttua he lähtivät taas jatkamaan matkaa.

Ylitettyään Skorpiinankin valtakunnan rajat he kulkivat, kulkivat ja vielä kulkivat kunnes saapuivat niitylle, jolla kasvoi vain kukkia ja jolla vallitsi ikuinen kevät. Jokainen kukka oli harvinaislaatuinen kaunis ja kaikilla oli makea, juovuttava tuoksu, ja tuskin kuuluva tuulenhenkäys kuiski niityllä. Tähän he pysähtyivät lepäämään, ja hevonen lausui Kullankaunolle:

– Olemme päässeet kuin päässeetkin tähän asti, isäntä; nyt on edessä vielä yksi vastus. Meitä odottaa suuri vaara, ja jos Jumalan avulla siitäkkin pelastumme, sitten olemme sankareita. Jonkin matkaa tästä eteenpäin on palatsi, josta löytyy *Nuoruus ilman vanhuutta ja elämä vailla kuolemaa*. Linnaa ympäröi tiheä ja korkea metsä, jossa asuvat kaikki maailman hurjimmat pedot. Ne vartioivat linnaa lepäämättä päivin ja öin ja niiden määrä on lukematon. Sinun on mahdotonta taistella niitä vastaan, ja metsän läpi käyminen on myös mahdotonta. Yrittäkäämme silti, josko pystyisimme hyppäämään metsän yli.

Levättyään pari päivää he valmistautuivat jälleen. Silloin hevonen sanoi pidättäen hengitystään:

– Isäntä, kiristä satulavyö niin kireälle kuin pystyt, ja noustuasi ratsaille pidä jalkasi hyvin jalustimissa ja ota lujasti kiinni harjastani. Pidä myös jalkasi tiiviisti vartaloani myöten, jottet häiritsemi lentoani.

He lähtivät yritykseen, ja hetkessä he saavuttivat metsän reunan.

– Isäntä, hevonen totesi vielä, nyt on petojen ruokinnan aika ja ne ovat kaikki kerääntyneet palatsin pihalle; menkäämme yli.

– Menkäämme yli, Kullankauno vastasi, – ja Jumala olkoon meille armollinen.

He kohosivat ylös ja näkivät palatsin, joka loisti aurinkoakin kirkaammin, niin ettei sitä pystynyt katsomaan. He ylittivät metsän ja olivat jo laskeutumassa palatsin portaille, kun hevosen jalat juuri ja juuri hipaisivat erään puun latvaa. Samassa koko metsä heräsi eloon: eläimet ulvoivat niin, että hiukset nousivat pystyyn. He yrittivät

kiireesti laskeutua, mutta ellei palatsin valtijatari olisi ollut ulkona ruokkimassa pentujaan (sillä näin hän nimitti metsän petoja), olisivat he taatusti olleet tuhon omat.

Hän pelasti heidät riemuissaan siitä, että he olivat saapuneet, sillä siihen mennessä hän ei ollut vielä koskaan nähnyt elävää ihmistä luonaan. Hän pysäytti eläimet, rauhoitteli niitä ja lähetti ne omille paikoilleen. Palatsin emäntä oli ylhäinen haltijaneito, siro ja ihastuttava ja sanoinkuvaamattoman kaunis. Nähdessään hänet Kullankauno seisahtui kuin kivettyneenä. Neito kuitenkin katsoi häntä hyväntahtoisesti ja lausui:

– Tervetuloa, Kullankauno! Mitä etsit täältä?

– Etsimme *Nuoruutta ilman vanhuutta ja elämää vailla kuolemaa*, Kullankauno vastasi.

– Jos etsitte sitä mitä sanoit, täältä sen löydätte.

Silloin Kullankauno nousi ratsailta ja astui sisälle palatsiin. Siellä häntä vastaan tuli vielä kaksi neitoa, yhtä nuoria kuin ensimmäinenkin; he olivat tämän vanhemmat sisaret. Kullankauno alkoi kiitellä haltijaneitoa pelastumisestaan, ja tämä laittoi riemuissaan hienon illallisen, joka tarjoiltiin pelkästään kultaisissa astioissa. Hevoselle annettiin lupa laiduntaa missä halusi, ja heidät esiteltiin kaikille pedoille, jotta he saattoivat rauhassa käyskennellä metsässä.

Neidot pyysivät Kullankaunoa asumaan tästä lähtien heidän kanssaan, sillä he sanoivat olevansa kyllästyneet elämään aina yksikseen. Kullankauno ei toista pyyntöä kaivannut vaan suostui ilomielin, kuten ainakin sellainen, joka oli juuri tätä etsinytkin.

Vähitellen he tottuivat toisiinsa, Kullankauno kertoi heille tarinansa ja mitä kaikkea oli tapahtunut ennen kuin hän saapui heidän luokseen, eikä kulunut kauaakaan kun hän jo otti nuorimman sisaruksista puolisoikseen. Kun he menivät naimisiin, linnan emännät antoivat hänelle luvan kulkea kaikkialla ympäristössä, missä vain halusi. Yhden laakson he kuitenkin osoittivat hänelle ja kielsivät menemästä sinne, sillä se ei olisi hänelle hyväksi. He kertoivat, että tätä laaksoa kutsuttiin Murheenlaaksoksi.

Kuka tietää, kuinka kauan Kullankauno siellä eli, eikä hän itsekään huomannut ajan kulua, sillä hän pysyi yhtä nuorena kuin oli tullessaan. Hän kulki huolettomana metsässä, nautti elämästään kullatuissa palatseissa, eli rauhassa ja hiljaisuudessa puolisonsa ja kälyjensä kanssa ja iloitsi kukkien kauneudesta ja ilman suloisesta raikkaudesta kuten onnellinen ihminen ainakin. Kullankauno kävi myös usein metsällä. Mutta erään kerran hän lähti jäniksen perään, ampui nuolen ja toisenkin, eikä sittenkään osunut. Vihastuneena hän juoksi eläimen perään ja ampui kolmannenkin nuolen, joka vihdoin osui. Vaan siinä tiimellyksessä ei onneton prinssi ollut huomannut, että juostessaan jäniksen perässä hän oli kulkenut Murheenlaakson läpi.

Kullankauno otti jäniksen ja palasi linnaan. Mutta kuinka ollakaan, samassa häneen iski ikävä isäänsä ja äitiänsä. Hän ei rohennut kertoa haltijaneidoille, mutta nämä ymmärsivät prinssin alakuloisuudesta ja levottomuudesta, mistä oli kysymys.

– Olet käynyt Murheenlaaksossa, onneton! he sanoivat hänelle hyvin peloissaan.

– Rakkaani, olen kulkenut siellä, vaikken olisi tahtonutkaan tehdä moista typeryyttä. Nyt sulan kaipuusta nähdä vanhempani, mutten myöskään hennoisi jättää

**Tineri și talentați traducători,
studenți ai Lectoratului de Limba Română**

UUNO KAILAS

VIERAS MIES

Olin kaikkialla vieras mies,
he katsoivat minua pitkään.
Joka paikasta halusin paeta pois,
mutta minne ikänä pakenin,
olin sielläkin vieras mies.
Koko maailman piirissä minulle
ei ollut rauhan sijaa.
Ja minua minussa raahas
joku minulle vieras mies.

STRĂINUL

Eram pretutindeni un străin,
ei se uitau lung la mine.
De peste tot voiam să fug,
dar oriunde mă refugiam,
eram, și-acolo, tot un străin.
Nicăieri pe lume n-a existat
vreun loc de tihnă, pentru mine.
Și înăuntrul, mă chinuie
cineva străin de mine.

*Traducere în limba română de Aino PALOJÄRVI
Studentă la Universitatea din Turku*

SAIMA HARMAJA

AAMU

Aamun kirkkaus on niinkuin laulu.
Itse taivas lepää järvestä.
Liikkumatta, autuaina pilvet
uneksvat ilman äärillä.

Kaislat välkkyy kastepisaroista,
metsä hymy läpi kyynelten.
Kaukaa, helisten ja värähdellen
rastaan huilu jumalallinen.

DIMINEAȚA

Strălucirea dimineții este ca un cântec.
Cerul însuși se odihnește în lac.
Nemișcați, beți de fericire, norii
visează la marginea văzduhului.

Stuful scânteiază prin boabe de rouă,
pădurea zâmbește printre lacrimi.
Depart, clinchetul și înfiorarea
Fluierului divin al unui sturz.

10.6.1931

*Traducerea în limba română de Tuula T. TEIRI
Studentă la Universitatea din Turku*

SAIMA HARMAJA

RAKAS KUOLEMA

Oi rakas Kuolema,
lastasi muistatko viimein?
Saavutko varjoin
hienoin ja tuoksuvin siimein?

Kättä en nosta,
en sinun työtäsi estä.
En, rakas Kuolema,
uusua tuskia kestä.

Painava vankila
aukaise sieluni mennä.
Untuvasiivin
uupuja nosta ja lennä.

DRAGĂ MOARTE

O, dragă Moarte, în sfârșit,
îți amintești de-al tău copil?
Sosești, oare, cu umbrele dulci
și cu penumbre line și înmiresmate?

Mâna n-o ridic,
Nu tulbur lucrarea ta.
Nu mai pot, Moarte dragă,
să îndur chinuri noi.

Dă-i drumul sufletului meu să iasă
din greua închisoare.
Pe aripi de fulgi
înălță istovitul trup spre cer.

10. 4. 1937

*Traducere în limba română de Aino PALOJÄRVI
Studentă la Universitatea din Turku*

LASSI NUMMI

PYHÄAAMU

Harmaus.
Hiljaisuus
niin ehdoton
kuin vain kaupungissa
voi olla.
Täysi tyven
Puistoissa
ja lehmusten riveissä.
Kadut niin autiot että
joku satunnainen kulkija,
ohikiitävä ajoneuvo
vain korostaa tyhjyyttä
Äänettömyyttä.

DIMINEAȚĂ DE DUMINICĂ

Cenușiu.
Liniște
atât de absolută
cum numai în oraș
poate să fie.
Nemișcare totală
în parcuri
și printre șiruri de tei.
Străzi atât de pustii,
încât un trecător, din întâmplare,
un vehicul – bolid efemer
marchează doar vidul.
Tăcere absolută.

Ilme maailman kasvoilla
kuin vastasyntyneen kasvoilla
hetki ennen unta.

Expresia de pe fața pământului
ca și obrajii unui nou-născut
înainte de somn.

*Traducere în limba română de Hanne PAAKKINEN
Studentă la Universitatea din Helsinki*

LASSI NUMMI

KAUKAISET KEVÄÄT

Aurinkomaisemat
ikkunan ohi
toistensa lomitse
toistensa lomitse
ilo ja kaipaus
ja toistensa lomitse
muistin läikkyvät
kuvat ja kuvat
tästä, läheltä,
se mikä palaa,
ja se mikä ei.
Vehmaus ja virrat,
suihkulähteet ja
aukiot, kasvat.
Kaukaiset kevääät.

PRIMĂVERI ÎNDEPĂRTATE

Peisaje însorite
pe lângă fereastră
unele printre altele
unele printre altele
bucuria și dorul
și unele printre altele
imagini și imagini
ale memoriei, clipocitoare,
de-aici, de-aproape,
ceea ce vine înapoi
și ceea ce nu.
Belșug și cursuri de ape,
fântâni arteziene și
piațete, fețe.
Primăveri îndepărtate.

*Traducere în limba română de Hanne PAAKKINEN
Studentă la Universitatea din Helsinki*

Tineri și talentați traducători, studenți ai Lectoratului de Limba Română

KIRSI KUNNAS

VEENE LIUKUU VALOON

Usein aamuisin kun herään
kuulen sävelen,
kaukaa se kutsuu takaisin
johonkin joka oli ja jonka yli
äsken palasin.

Nyt veneessä
kun mitään miettimättä katselen –
veteen airo painuu
aalto välkehtii
tuuli rannoilta tuo vesiheinän tuoksun
ja kallioilta lentoon nousee tiira
takaisin sille palaten
kuulen sävelen,
katveesta vene liukuu valoon,
tajuun: kallio ja laulu, jotakin
joka kerran oli, jota halusin
ja johon yksin jäin ja yksin palasin

niinkuin hän josta kerrotaan
lumottuna kuuli seireenin
nähdén kuinka airo painui veteen
ja ranta loittoni.

Loittoni – ei muuta.
Ei paluuta.

O BARCĂ ALUNECĂ-N LUMINĂ

Deseori, dimineața, la trezire
aud o melodie
de departe, chemându-mă înapoi,
undeva, într-un loc, de unde
m-am întors de curând.

În barcă, acum,
Fără a mă gândi la ceva, privesc –
lopata se afundă în apă
valul scânteiază
vântul aduce miros de trestii de pe mal
și de pe stânci se ridică-n zbor o pasăre
pentru a se întoarce
aud o melodie,
din umbră barca alunecă în lumină,
înțeleg: stânca și cântecul, ceva
ce era odată, ce dorisem,
și unde singur adăstasem
și unde singur revenisem

ca și cel despre care se povestește:
vrăjit, el auzise sirenele,
privind lopata afundându-se în apă
și malul care se îndepărta.

Care se îndepărta – nimic altceva.
Fără întoarcere.

*Traducere în limba română de Aino PALOJÄRVI
Studentă la Universitatea din Turku*

LASSI NUMMI

VÄLIMERI

Kaukana takana tyven vehmas ranta
josta purjehdus alkoi.
Edessä, aivan lähellä, toinen ranta,
hiekkia, kalliot, hämärä.
Välissä meri: kaukana takana
kevyt liplatus, sitten
aallot valkoharjat, pimeä taivas, ärjyvä
tuuli
ja huikaiseva valo,
keskipäivän kiitävät tuulet, ja kohta
horisonttiin piirtyvä
tumma juova.

Kapea meri, avara:
elämän mittainen.

MAREA MEDITERANĂ

Departa, în spate, malul liniștit și înfloritor
de unde a început traversarea cu pânze.
În față, chiar aproape, un alt mal,
nisip, stânci, amurg.
La mijloc marea: departa, în spate,
ușor clipocit de ape, apoi
valuri înspumate, cer întunecat, vânt
urlător
și lumină orbitoare,
vânt galopând la amiază, și în curând
desenată la orizont
o dungă întunecată.

Mare îngustă, largă:
Cât o viață.

*Traducere în limba română de Hanne PAAKKINEN
Studentă la Universitatea din Helsinki*

EEVA KILPI

VII *Mummografiaa - Scriere despre bunici*
Din vol. *Animalia*, 1987

Kun mummot kuolevat
heistä tulee kukkaniittyjä ja heinää
ja joistakin mummoista tulee puita
ja he humisevat lastenlastensa yllä,
suojaavat heitä sateelta ja tuulelta
ja levittävät talvella oksansa
lumimajaksi heidän ylleen.
Mutta sitä ennen he ovat intohimoisia.

Când bunicile mor
ele devin fânețe și pajiști
și unele bunici se fac copaci
și aceștia foșnesc deasupra nepoților lor,
ii feresc de ploaie și vânt
și își întind iarna crengile
în chip de adăpost de zăpadă deasupra lor.
Dar înainte de asta ele sunt femei iubitoare.

*

Kun sinun tulee ikävä minua
- ja ajatella, että minä olen varma että sinun tulee,
poikani, rakastettuni, mummon oma kulta -

kun tulee ikävä
katso kukkaa,
mitä tahansa, lähintä:
ojakellukkaa, pietaryrttiä, heinää,
pientä tuiketta tien poskella.
Olen siinä ja hymyilen,
katson sinua silmiin ja lohdutan.
Ei surra liikaa.
Ollaan kohtalaisen hyvällä tuulella.
Eletään se hetki mikä voidaan
sellaisena kuin se tulee.
Ei elämässä muuhun pysty,
paitsi että voi tehdä toisen iloiseksi.
Voi jättää kukan taittamatta.
Voi jättää puun pystyyn.
Voi olla tappamatta.
Voi olla lyömättä.
Ei voi olla olematta surullinen silloin tällöin.

Când o să ți se facă dor de mine
- și gândește-te, sunt sigură c-o să ți se facă dor,
fiule, iubite, dragul bunicii -
când ți se face dor
privește o floare,
oricare, de-aproape:
argințica, vetricea, fânul,
o mică strălucire la margine de drum.
Sunt eu acolo și zâmbesc,
Mă uit în ochii tăi și te mângâi.
Să nu fim prea triști.
Să fim destul de bine dispuși.
Să trăim clipa pe care-o apucăm
așa cum ni se dă.
Altfel nu se poate pe lume,
decât să-nveșelești pe cineva.
Poți lăsa o floare neculeasă.
Poți lăsa un copac netăiat.
Poți să nu omori.
Poți să nu lovești.
Nu poți să nu fi trist uneori.

*Traducere în limba română de Hanne PAAKKINEN
Studentă la Universitatea din Helsinki*

Marii clasici ai literaturii finlandeze

EINO LEINO (1878–1926)

Elegia

Haihtuvi nuoruus
niinkuin vierivä virta.
Langat jo harmaat
lyö elon kultainen pirta.
Turhaan, oi turhaan
tartun ma hetkehen kiini;
riemua ei suo
rattoisa seura, ei viini.

Häipyvät taakse
tahtoni ylpeät päivät.
Henkeni hurmat
ammoin jo jälkehen jäivät.
Notkosta nousin.
Taasko on painua tieni?
Toivoni aino:
tuskaton tuokio pieni.

Tiedän ma: rauha
mulle on mullassa suotu.
Etsijän tielle
ei lepo lempeä luotu,
pohjoinen puhuu,
myrskyhyn aurinko vaipuu,
jää punajuova:
kauneuden voimaton kaipuu.

Uposi mereen
unteni kukkivat kunnaat.
Mies olen köyhä:
kalliit on laulujen lunnaat.

Elegie

Tinerețea s-a dus
precum fluviu-n neștire.
Aurul vieții bate
deja cenușii fire.
O, degeaba, degeaba
voi să opresc declinul;
nu-mi mai dau bucurie
oamenii veseli, nici vinul.

S-a tot dus fără urmă
a vouței mândrie.
Spiritu-mi în extaz
de mult e umbră vie.
M-am săltat din vâlcea.
drumu-mi iar se coboară?
Mai am un singur dor:
trecerea să nu doară.

Acum știu: pacea mea
voi afla-o-n țărână.
Cătând pe drumul vieții
nu am găsit hodină,
dinspre Nord suflă vânt,
soarele-n furtuni moare,
orizont sângerând:
neputința ce doare.

Zac în afund de mare
dealuri cu flori din vise.
Sunt un om fără stare:
scump preț au cânturi zise.

Kaikkeni annoin,
hetken ma heilua jaksoin,
haavehen kullat
mieleni murheella maksoin.

Uupunut olen,
ah, sydänjuurihin saakka!
Liikako lienee
pantukin paatinen taakka?
Tai olen niitä,
joilla on tahto, ei voima?
Voittoni tyhjä,
työn tulos tunttoni soima.

Siis oli suotta
kestetyt, vaikeat vaivat,
katkotut kahleet,
poltetut, rakkahat laivat?
Nytkö ma kaadu in,
kun oli kaikkeni tarpeen?
Jähmetyn jääksi,
kun meni haavani arpeen?

Toivoton taisto
taivaan valtoja vastaan!
Kaikuvu kannel;
lohduta laulu ei lastaan.
Hallatar haastaa,
soi sävel sortuvin siivin.
Rotkoni rauhaan
kuin peto kuoleva hiivin.

Ce-am avut tot am dat
fost-am o clipă falnic,
aurul fanteziei
l-a plătit mintea-mi jalnic.

Istovit acum sunt,
până-n străfund de suflet!
Prea mult oare pe drum
s-au strâns poveri de umblet?
Ori sunt din cei ce au
voință, nu putere?
Izbânda mi-e deșartă,
mi-a dat numai durere.

Deci fost-au suportate
degeaba chinuri grele,
si rupte lanțuri, arse
corăbiile mele?
Acum căzui, când totul
îmi este de ajuns?
Încremenesc în gheață,
când rana mi s-a strâns?

Luptă fără speranță
cu cerul împotriva!
Kantele cere viață;
Poetul e-n derivă.
Hallatar cheamă nume,
aripile se frâng.
În grota mea tăcută,
murind, bestie, plâng.

Versiune în limba română de Maria Magdalena PELTOLA

Camil Petrescu *Ultima noapte de dragoste, întâia noapte de război* *Viimeinen rakkauden yö, ensimmäinen sotayö*

Otin mukaani sotilaan, joka tunsikin tien kukkulan huipun yli, ja lähdimme saman tien matkaan.

Ensiksi suuntasimme kohti Giuvalaa. Nousimme hitaasti kukkulanrinnettä, sitten vaelsimme kiemurrellen laidunten ja heinäpeltojen poikki kunnes olimme korkealla suuren tien yllä. Aurinko loisti kirkkaasti kuin helmeilevä kristalli, joka jakoi kosteita heijastuksia kivisille huipuille ja raikasti kasvillisuuden vehreät sävyt. Kaste oli haihtumassa, mutta sitä riitti vielä kastelemaan kenkämme. Mahtavat vuoret tuntuivat tulevan uhkaavasti meitä kohden, korkealta, kasvaen ja tuhoten etäisyyden. Vasemmalla kohosi Ghimbav-vuori kuin uskomattoman massiivinen kivimoskeija (tämän rinnalla Sofian katedraali näyttää lasten näpertelyltä), jonka kupolia muistuttavaa huippua ympäröi joka puolella satoja metrejä syvät pudotukset. Näistä pystysuorista seinämistä kasvoi kivikkokasveja ja paikoittain myös kuusia. Seinämät olivat niin lähellä viereisten vuorten seinämiä, että joissain paikoissa välimatkaa oli vain muutama metri. Vuorten seinämien välisen kuilun pohja ja sitä halkovat purot eivät olleet koskaan, ikinä nähneet auringon säteitä... ja paikoittain eivät myöskään kuun loistetta. Vuoren valloittamattomat seinämät tekivät huipusta oikean karhun pesän.

Oikealla, aivan lähellä, kohosi vielä suurempana Pietra Craiului -vuori, joka vaikutti goottilaiselta tuomiokirkolta, kiviseltä pitsiltä. Sen takana oli Păpușa-vuori, joka tuntui kuin juoksevan meitä kohden voimakkaasti. Vuori tuntui peittävän sekä täyttävän puolet näkymästä. Se on yksi maan korkeista vuorista Iezer-vuoren yllä ja se tuntui täydentävän tämän vaikutelmien triptyykin kuin torni korkean ja pitkän romanialaisen kirkon yllä. Näiden vuorten välisessä laaksossa oli Dîmbovița-joki puroineen. Joki taisteli kallioiden kanssa elintilasta ja heijasti valoa veden pyörteistä kuin hopeaa varsinkin valkoisen kivisillan vieressä, joka oli aivan samanlainen kuin Bukarestin sillat. Romahtaneena syvällä laakson pohjalla oli heinän ja puiden peittämiä kukkuloita, mäkiä ja huippuja (aivan kuin sekini, jolla me seisomme), siellä täällä oli mökkejä, ja viimeisenä oli tie, kuin valkea käärme, täydentämässä laakson näkymää. Heinäpellot on jaettu suuriin epä säännöllisiin ja monikulmisiin osiin pienillä kiviaidoilla omistajan mukaan. Keskellä ovat aitauksiin

suljettuina heinäseipäät toisesta heinänteosta kuin liian suuret lampaat. Ilma on ohutta ja se tuoksuu pihkalle, korjuuvalmiille heinälle sekä metsämansikoille, joiden aika oli jo ohi. Ilma saa minut humaltumaan yhtä voimakkaasti kuin alkoholi. Heinäsirkat hyppivät meidän tieltämme yhtä reippaasti kuin koko tämä aamu.

Olisipa rakkaani nyt luonani makaamassa vieressäni tässä levinneessä heinäkasassa, katsomassa korkeaa ja kirkasta taivasta. Olisimme kaukana hänen ”ystäväpiiristään” ja salonkien halpamaisuuksista. Hengittäisimme syvään ja aurinko lämmittäisi sinun täyteläistä vartaloasi. Aurinko paahtaisi sinun vartaloasi keskipäivään asti, niin kuin aurinko on lämmittänyt tätä maisemaa aina maailman synnyttä asti. Jos en jää tähän, se johtuu siitä, että minun täytyy saapua perille aiemmin ja ottaa kaupungissa sinun eloisa vyötärösi käsieni väliin kyynärpäni lanteillasi, koska se ei ole täällä mahdollista.

Aloin taas kulkea normaaliin tapaan nopeasti. Jos olin kärsinyt siihen asti, kunnes sain vapaata, niin nyt minusta tuntui kuin olisin yllättäen pelastunut, ja jälleennäkemisen hulluun voimistui sisälläni kuin kouristus, jota ei mikään voisi sammuttaa ennen aikojaan.

Tapasimme maanviljelijän, joka oli pukeutunut perinteisiin housuihin ja paitaan, lisäksi hänellä oli päässään ”transilvanialainen” hattu. Hän keskeytti heinän leikkuun ja osoitti meille lyhyemmän tien. Hänen vieressään oli voimakas nuorinainen, joka katsoi meitä ihmeissään. Nainen seiso paljain jaloin kosteassa heinikossa pohkeekin paljain. Hänellä oli kiinteä vartalo ja päässään hänellä oli samanlainen miesten musta huopahattu kuin miehellä. Hänellä oli voimakas lantio ja rinnat olivat kuin kananpojat musta-vaikaraitaisen paidan alla satimessa. Villiomenapuuhun oli ripustettu eväspussi. Puussa oli kitukasvuisia, pieniä omenoita kuin villiaprikooseja.

Vuorten rakas Maria...
Sinua moni on rakastanut...
Olit sinä minunkin rakkaani...
Aina Pyhän Marian päivään asti...

Näin on varmaan laulettu tälle vahvalle naiselle, joka on kuin syntynyt taistelemaan miesten kanssa, ja hänen äidillensäkin ja hänen isoäidillensäkin. Aina Pyhän Marian päivään asti... Ylihuomiseen asti...

Kiirehdimme askeleitamme, sillä aurinko oli nousemassa. Lähestyessämme kylää tien molemmilla puolilla oli puisia aitauksia. Lautojen päät oli teroitettu kuin nuolet, ne olivat identtisiä ja suojelivat luumutarhoja. Västäräkkejä ja muita lintuja lensi hädissään sieltä täältä kivien ja puiden yllä.

Saavuttuani aamulla Rucărulin torille tunsin sydämeni paisuvan, kun etsin Cîmpuligiin meneviä kärryjä. Nuoret rouvat kantoivat pieniä pajukoreja, jotka muistuttivat ruukkuja. Korit olivat täynnä kalliioisilta syrjäseuduilta kerättyjä vadelmia. Nuoret rouvat eivät voineet arvata mikä levottomuus poltti silmiäni. Vuorien komeat miehet ja kauniit naiset kävelivät reippaasti edestakaisin ja tekivät

ostoksia. He olivat niin puhtaan raikkaita mustavalkoisissa kansallispuvuissaan, että he olisivat näyttäneet näyttelmän taustahenkilöiltä, jos kylän ympärillä ei olisi ollut kallioisia sekä vihreitä huippuja, jotka kaikki loistivat, kun taivaan sinisen kasteinen peili heijasti aamun kullankeltaista valoa. Tunsin itsessäni sellaista epämääräistä tärkeyttä, jota potilas tuntee muista tunteistaan huolimatta, kun hän kauniina päivänä valmistautuu leikkaukseen. Nojasin rautaiseen kaiteeseen pienellä kivisellä rannalla ja katselin taivaallisen kirkasta vettä, joka virtasi rajusti pyörien suurten kivien yli ja joka oli kuin luotu nimenomaan taimenten kasvua ja leikkiä varten. Kuulin sahojen meteliä, jotka leikkasivat tukeista lautoja. Hymyilin ajatellessani vaimoni alastonta ja kultaista vartaloa valkoisilla lakanoilla, Cimpulugin talon sohvalla. Minkä takia elämä ja sen sosiaalisten järjestelmien hölmöys häiritsevät näin luonnollisia iloja? ja joita halajamme niin kovasti?

Kolistelimme erittäin pitkää mustaa puusiltaa pitkin, jota kannattivat lukuisat jalat. Se oli kuin kovakuoriainen Dimbovița-joen päällä, jonka vesi jakaantui pieniin osiin ja joka oli täynnä paljaita tukkeja, suuria pyöreitä kiviä ja soraa. Dragoslavele-kylän jälkeen, kohtasimme 8-10 metriä pitkiä kärryjä, joihin oli kuhunkin lastattu kolme kuusen runkoa (kärryn toiset pyörät oli siirretty etuosaan ja toiset pyörät takaosaan, jotta kärry kantaisi painavan lastin). Lisäksi tapasimme usein naisia ratsastamassa pienillä hevosilla, joilla oli suuret puiset lammasturkilla pehmustetut satulat. Naisilla oli aina mustat hatut päässään, joskus hienon huivin päällä, ja perinteiset paidat, joiden hihoissa oli koristeompelusta, sekä perinteiset nauhakengät jaloissaan.

Kulkiessamme kohti Mateiașia oli hankala nousta kiemurtelevaa, kalkilla päällystettyä tietä. Se tuntui johtavan tyhjiyteen, taivaan siniseen veteen, koska mutkan takana oli jyrkkä pudotus laakson suurelle pohjalle, jossa näkyi teitä ja kyliä.

Saavuimme perille hieman ennen keskipäivää. Puutarhassa olevassa paviljongissa meille katettiin pöytä, mutta menimme kävelemään kaupungin pääkaudulle lounasaikaan asti. Olin liikuttunut ilosta, kun huomasin ettei kukaan tervehtinyt vaimoani. Olin salaa ylpeä siitä, että omistin sellaisen yksilön, jonka ohikiitävää harvinaisuutta ei voi aavistaa ennalta kuin epämääräisesti nähdessään naisen kauneuden, tietämättömänä sielunelämämme katkerasta intohimosta. Tämä rakastavaisten kävely suuren väkijoukon läpi oli kuin sotamiesten ja siviiliasuisten upseerien kohtaaminen. Jos sotamiehet olisivat tienneet keitä tuli vastaan, he olisivat jähmettyneet sotilastervehdykseen.

Päivä oli kukoistava ja valo poreili ilmassa kuin kylmä samppanja lasissa.

Puiston eteen oli kerääntynyt, kuten yleensä keväällä, suuri joukko lomalaisia, joilla oli kevättä rinnassaan sekä vaaleat vaatteet ja mekot kuin pääsiäisenä. Vaimoni pysähtyi hämmästyneenä kuin pikkutyttö suihkulähteelle, johon paikallinen ”tiedemies” oli todennäköisesti saanut idean heittää tinasta tehdyn maalatun pallon, joka pyöri vedessä väsymättä. Kuljimme torin läpi, missä oli kasapäin omenoita, päärynöitä ja luumuja sekä pieniä vadelma- ja karhunvatukkakoreja, jotka oli aseteltu myyntitiskille yhtä suoriin riveihin kuin sotilaat konsanaan. Voi oli tuotu pienissä puuastioissa, joissa se oli kirnuttu. Sieltä

jatkoimme matkaa kaupungin läpi ja valoisten talojen ohi kohti kylpylän puistoa. Vaikka joka yö sade tai kaste pesee talot, niin päivällä auringonsäteet taas leikivät iloisesti raišia leikkiään. Lapset juoksivat saksankuusien ja mäntyjen reunustamilla puistokäytävillä ja vanhukset pelasivat noppapeliä odottaessaan sisäänpääsyä kylpylään. Mekin kävelimme joenuomaa kohden, missä vesi oli tulivnut yli äyräiden laajalle alueelle. Türgul-joen kuohut ja sora kietoutuivat toisiinsa. En tahtonut ketään muuta, tässä maailmassa oli minua varten vain tämä nainen, jolla oli yllään aprikoosin värinen mekko, joka jätti hänen pitkät täyteläiset käsivartensa paljaksi. Joka hetki paloin halusta koskettaa hänen kättään. Puron ylittävällä pienellä puisella sillalla, joka sijaitsee puiston sissänkäynnin luona, hän pysähtyi tutkimaan hämmästyneenä pientä myllyä ja sen vihreäksi sammaloitunutta puista ränniä. Minä katselin häntä, ja niin katselivat kaikki muutkin. Hän oli kääntänyt selkensä meihin päin ja hänen kultainen siluettinsa vaikutti vielä viileältä maalaisnäkyssä. Kun hän käänsi siniset silmänsä minua kohden, ne olivat yhtä kirkkaat kuin vesi, joka virtasi vihreäksi sammaloituneiden lankkujen päällä. Valmis kattaus odotti meitä puiston perällä olevassa paviljongissa. Ruoka oli tuoretta ja se nostatti veden kielelle. Tarjolla oli kanasoppaa, paistettuja kananpoikia, juustoja ja vattuja. Meitä kävi tervehtimässä rouva Atena, joka pysähtyi kynnykselle. Hän oli utelias ja tahtoi tietää mitä teemme rajalla. Sen jälkeen olimme kahden.

Minussa heräsi nöyrä kiittollisuuden aalto vaimoani kohtaan, koska hän ei ollut kiinnostunut kanssaihmisistä. Mielestäni tämä kävi selväksi naisen käytöksestä... moitin itseäni epäuskostani ja aikaisemmasta huolestani. Tunsin suurta intohimoa, sillä tulisin omistamaan hänen sielunsa ja ruumiinsa täydellisesti.

Pienessä kaupungissa, joka oli väsynyt aamun kovasta ilmasta ja jossa kaikkialla oli verhot vedetty ikkunoiden eteen, iltapäivän lepoetki sai meidät uuvuksiin ja onnemme kukkuiloille. Olimme odottaneet sitä kauan ja siksi se hetki oli kallisarvoinen. Epäilemättä tämän naisen vaaleankultaisessa vartalossa oli vikojakin. Hän oli välttänyt raskaaksi tulemista, jottei hänen ruumiinsa joutuisi kärsimään sen mukanaan tuomia muutoksia, mutta tämä pyrkimys oli johtanut aivan vastakkaisen lopputulokseen. Kun olin vihainen ja kärsin hänen vuokseen, tunsin eräänlaista salaista tyydytystä siitä, että hänen rinnoissaan ei ollut enää hedelmien kaltaista kovaa elastisuutta, ei edes hänen maatessaan selällään. Nyt rinnat olivat kasvaneet ja ne roikkuivat kylkiluita vasten. Rintojen huipulla olevia karhunvatukoita, intohimon sinettejä, ei enää huomaa. Lanteiden kaarella ei ollut enää lyyran muotoja niin kuin aikaisemmin. Oli olemassa outo yhteys tämän lanteiden kapenemisen sekä rintojen kasvun välillä. Reisisihakset, jotka olivat aiemmin pitkät ja ylväät, olivat nyt veltot, samettisemmat ja pehmeämmät koskea jalkojen sisäpintaa kohden. Mutta niin selittämättömiä ovat rakkauden kiemurat, että vaimoni rappeutunut vartalo herätti minussa nyt halun. Aivan kuin olisin pitänyt näistä veltoista ja alistuneista rinnoista enemmän kuin koskaan. Kosketellessani hänen rintojaan ne täyttivät käteni ihanalla raskaudellaan. Painoin kasvoni hänen reisiään vasten, jotka olivat samettisen pehmeät kuin terälehdet, ja tuskallinen onnentunne täytti minut.

Puuhimme hyvin vähän koko iltapäivänä. Koimme, että sanat olivat tarpeettomia, kun saatoimme koskettaa toisiamme ja olla toistemme lähellä, aivan kuin setelit ovat toissijaisia maissa, joissa oli kultavaranto. Sitten vaimoni ojensi kätensä sängyn päähän ja otti tupakkarasiasta savukkeen. Hän laittoi sen imukkeeseen ja sytytti tupakan ajatuksiinsa vaipuneena. Tässä eleessä oli eleganssia. Nyt ele oli luonnollinen, mutta alussa hän oli tehnyt sen osoittaakseen kuulumisensa ylempään luokkaan. Nyt se oli, tarkemmin ajateltuna, ainoastaan hienostuneen tylsistynyt ele. Se oli aivan pieni ja merkityksetön ele, mutta tuntui kuin outo pilvi olisi peittänyt intohimon.

Olin tahtonut, etteivät kasvoni olisi tummuneet, ja toisaalta en voinut peittää tunteitani.

Meidän todellisen rakkauden aikoina vaimollani ei ollut koskaan alastomana tarkoituksella haettuja elegantteja asentoja. Hänen kauneutensa oli täyttä spontaaniutta ja luonnollisuutta. Hän potki jaloillaan tyynyjä, hän kiemurteli tai vaihto asentoa kuin olisi sukkaa etsinyt, ja mikä tahansa hänen liikkeensä loi vaikutelman alastonmaalauksesta. Hänen kauneutensa oli vertaansa vailla, ja hän ei itse edes huomannut sitä. Jos hän olisi ennen ottanut savukkeen tuosta asennosta, hänen olisi täytyntä kiertää keskivartaloaan tai kurkottaa molemmat kätensä tai tehdä mikä tahansa toinen liike, mutta nyt tämä "hänenlaisensa" ele kaikkine vihjauksineen teki minusta sairaan. Minulla ei ollut ainuttakaan todistetta siitä, että vaimoni pettäisi minua, mutta nyt olin täysin varma siitä, että tämä ele oli syntynyt siitä, että hän oli tottunut olemaan alasti. Hän pyrki tekemään vaikutuksen tällä eleellään ja nyt hän ei enää edes itse huomaa sitä. Tämä todisti sen mistä en ollut voinut olla varma, mutta mitä olin epäillyt.

*Traducere în limba finlandeză de Karin ERIKSSON
Studentă la Universitatea din Turku*

ȘTIRI CULTURALE

CENTENAR ARNE JACOBSEN

Danezul Arne Jakobsen (1902-1971) întruchipează *designul* – o disciplină ce reunește arta și industria. Arhitect renumit, el a devenit celebru mai ales datorită mobilelor pe care le-a creat și care au fost produse în miloane de exemplare în toată lumea.

Cu ocazia centenarului nașterii sale, mai multe instituții europene au omagiat memoria lui Arne Jakobsen prin expoziții și simpozioane: Danish Design Centre din Copenhaga, Muzeul de Artă Modernă de la Oxford, Grand - Hornu Images din Mons (Belgia), Muzeul de Artă Modernă din Humleback (Danemarca).

*Redacția
Din România literară, nr. 28, Anul XXXV, 17-23 iulie 2002*

I. L. Caragiale

Myrskyisiä yö

O noapte furtunoasă

Henkilöt:

- **Dumitrache "Ilkeämieli" Titircă** [Dumitrake Titirka]: puutavarakauppias, kansalliskaartin kapteeni
- **Nae Ipingescu** [Nae Ipindžesku]: alikomisario, kapteenin ystävä ja aatetoveri
- **Chiriac** [Kiriak]: puotiapulainen, Dumitrachen luottohenkilö, kaartin kersantti
- **Spiridon**: apupoika Titircăn talossa
- **Rică Venturiano** [Rika Venturiano]: piirioikeuden arkistonhoitaja, oikeustieteen opiskelija, kolumnisti
- **Veta**: Dumitrachen puoliso
- **Zitsa** [Sitsa¹]: edellisen sisar

Tapahtumapaikka: Bukarest, Dumitrachen koti

I NÄYTÖS (jälkimmäinen osa)

Huone Dumitrachen talossa kaupungin laitamilla. Taustalla ovi, joka avautuu eteiseen, sen molemmin puolin ikkuna. Puu- ja rottinkikalusteita. Etu- ja takavasemmalla ovet, myös oikealla keskellä ovi. Perällä oikealla olevaa ikkunaa vasten nojaa kaartilaisen pyssy, jonka pistin on ripustettuna sen vierelle.

VI KOHTAUS

Spiridon, Zitsa (*astuu sisään kiihtyneenä*)

Zitsa

Mokomakin törkimys! Että onkin otsaa loukata minua sillä lailla!

Spiridon

Zitsa-rouvako se siinä? Hyvä että rouva tuli. Minä en päässyt tulemaan. Pelkäsin Chiriac-herran kertovan isännälle, että olen kuljeskellut ulkona öiseen aikaan...

¹ Ensimmäinen äänne on soinnillinen s kuten engl. sanassa zoo tai saks. sehr

Zitsa (*nopeasti*)

No! Löysitkö hänet? Puhuitko hänelle? Annoitko hänelle? Sanoitko hänelle?

Spiridon

Kyllä, rouva.

Zitsa

Mitä hän sanoi?

Spiridon

”Kiitos!”

Zitsa

Entä mitä sinä sanoit hänelle?

Spiridon

”Eipä kestä.”

Zitsa

Etkö sanonut hänelle niin kuin minä sinulle sanoin?

Spiridon

Sanoin toki, ja otin hänet mukaani näyttääkseni hänelle oikean talon.

Zitsa

Ei sinun olisi tarvinnut näyttää hänelle enää mitään; minähän olin kirjoittanut hänelle lappuun, minne tulla.

Spiridon

Niin hän kuitenkin pyysi, että näyttäisin hänelle talon, pelatakseen varman päälle... Mutta kun olin herran kanssa tulossa joutomaalta, tuli isäntä juuri mäkeä ylös; jätin kyseisen henkilön joutomaalle odottamaan minua ja hyppäsin itse pihan perältä lauta-aidan yli, sillä pelkäsin, että isäntä huomaa minut, tai että hän tulee kotiin eikä löydä minua täältä.

Zitsa

Hölmö! Etkö tiedä, että isäntä on tänä yönä taas kierroksellaan? Ei hän enää poikkeakaan kotiin ennen aamun sarastusta.

Spiridon

Mutta entä jos hän olisi löytänyt minut kujalta, niin rouvako siitä muka olisi selkäänsä saanut?

Zitsa

No antaa olla. Sanoit siis, että kyseinen henkilö odottaa joutomaalla?

Spiridon

Kyllä, ja hän antoi minulle tämän lapunkin tuotavaksi rouvalle.

Zitsa (*ottaa lapun*)

Etkä sitä joutuisammin anna! Katsotaanpas. (*kävelee syrjemmälle ja lukee*) ”Säteilevä enkeli! Siitä lähtien kun Sinut aluksi näin ensimmäisen kerran, menetin järjenkäyttöni... (*pidättelee sydämentykytyksiään*) Rakastan Sinua kuolemattomasti. *Je vous aime et vous adore: que prétendez-vous encore?*² Sydämeni sykkii lempeä. Olen pittoreskissa ja armontäyteisessä tilassa ja kärsin ylitse sietokykyni. Voi, kyllä! Sinä olet se suurenmoinen sarastus, joka avaa sinisen taivaankannen niiden mystillisten huokausten ikuiseen poeettiseen adoraatioon, jotka ovat täynnä haaveilua ja inspiraatiota ja jotka ovat saaneet minut laatimaan Sinulle oheen liitetyn runon:

Olet hento hyasintti, olet lilja puhtoinen,
Olet nuori tulipaani, olet ruusu tuoksuinen!
Hullu, hellä runoilija jumaloi sua, tyttönen!
Ahdistunutt' asemaansa katsoisitko säälien?
Lyyrain sulle omistan, iäti sua lempien!

Sinun, ikuisesti ja *per toujours*³.

(*Hyvin kiihtyneenä, löyhyttelee itseään kirjeellä ja kulkee nopeasti edestakaisin.*)

Spiridon, poikaseni, mene, mene äkkiä; hän odottaa sinua varmasti... mene jo... sano hänelle, että odottaa; minäkin tulen välittömästi perässäsi, kunhan olen vaihtanut muutaman sanan siskoni kanssa.

Spiridon

En voi mennä, rouva, ennen kuin saan luvan joko Chiriac-herralta tai emännältä.

Zitsa

Missä Chiriac on?

Spiridon

En tiedä, jossain pihalla.

² Rakastan ja jumaloin Teitä: mitä vielä vaaditte?

³ ”Ainiaan”. ransk. *pour toujours*, jossa *pour* on korvattu latinalaisella muodolla *per*.

Zitsa

Entä siskoni?

Spiridon

Hän on toisessa huoneessa ompelemassa. (*Zitsa lähtee kohti vasemmalla olevaa ovea, kun se yhtäkkiä avautuu ja Veta astuu sisään*) Siinähan rouva onkin.

VII KOHTAUS

Samat henkilöt, lisäksi **Veta**

Veta (*astuu huoneeseen käsityö kädessään; ompelee kaluunoita kansalliskaartin kersantin asetakkiin; on väsynyt ja hajamielinen, puhuu hitaasti ja hiljaa*)
Onko täällä joku? (*nähdessään Zitsan*) Ai! Sinäkö se siinä? Ihmettelinkin, kuka täällä on. (*menee hitaasti, työ kädessään, istumaan oikealla olevan pöydän ääreen*)

Zitsa

Minä vain, sisko kulta; ole kiltti ja anna Spiridonin käydä hakemassa viittani kotoani; ulkona tuulee ja pelkään saavani nuhan mennessäni... (*Hiljaisuus. Veta istuu oikealla ja ompelee ajatuksiinsa vaipuneena.*) Saako hän mennä, siskoseni? (*Lähestyy häntä.*)

Veta

Ai mitä? Saako kuka tehdä mitä?

Zitsa

Että saako Spiridon hakea minulle jotakin kotoa.

Veta

Saahan toki.

Zitsa

Mene nyt, Spiridon.

(*Spiridon poistuu vaihdettuaan Zitsan kanssa katseita ja eleitä.*)

Veta

Entä sinä, Zitsa, mitä varten sinä tulit? (*ompelee yhä*)

Zitsa

No odotas niin kerron... Et tiedäkään, siskoseni, miten minulle sen moukan kanssa kävi! Saatpa nähdä, se onkin aikamoinen juttu... Mokomakin törkimys! Kehtasi katkaista minulta tien käydäkseen kimppuuni... Odotahan, siskoseni, kunhan kerron sinulle, niin saat kyllä ällistyä. Vähän aikaa sitten olin kotona. Tiedäthän sinä,

millainen tati on; hän menee nukkumaan yhtä aikaa kanojen kanssa. Olin siis täydellisen ikävystynyt. Kaikki tähän asti ilmestyneet "Pariisin draamatkin" olen lukenut jo kolmeen kertaan. Mitäs sitten? Minulla ei ollut mitään lukemista. Ajattelin, että lähdenpä siskon luo, ja jos hän ei ole vielä mennyt nukkumaan, niin jutellaan vähän. Avasin salongin säpin ja lähdin. Juuri kun olin tulossa joutomaalle, jouduin vastakkain sen moukan, sen nousukkaan Tsircädaun tolvanan kanssa, kun hän astui tielleni: *Iltaa, iltaa*, ja tiedätkös, ihan tuosta vain, yhtään kursailematta: *Kuulepas, rouvaseni*, hän sanoi, *onko sinun nyt parempi, kun olet leski?* – *Anteeksi, herra*, sanoin, *minulla ei ole mitään tekemistä teidän kanssanne, ja sitä paitsi, jos siitä puhutaan, en ole leski, olen vapaa, elän miten minua huvittaa, eivätkä minun asiani kuulu kenellekään! Nyt on minun aikani: olen nuori, en ole kenestäkään riippuvainen, ja jos ja kun haluan, Dumitrache löytää minulle teitä kunniallisemman miehen.* – *Saat kyllä vielä katua!* – *Anteeksi, herra*, vastasin minä, *en salli teidän enää yhtään tällä lailla solvata minua; ymmärrätekö?* – hän sanoi...

Veta (*keskeyttää hänet yhtäkkiä*)

Zitsa... mitä se tarkoittaa kun oikea ohimo tykyttää?

Zitsa

Että saat kokea suuren ilon.

Veta

Minä? Suuren ilon?... Enpä usko.

Zitsa

No mikset muka?

Veta

Entä kun vasen ohimo tykyttää?

Zitsa

Teet sovinnon henkilön kanssa, jonka kanssa olet riidellyt.

Veta (*kohottaa päätään hyvin kiinnostuneena*)

Niinkö? (*kohauttaa olkapäitään*) Kenen kanssa minä muka tekisin sovinnon?... Enhän minä ole riidoissakaan kenenkään kanssa.

Zitsa

No niin... sanoin siis sille moukalle... siskoseni, hän oli nimittäin aikamoisessa kännissä... Olen kuullut, ettei hän viime aikoina ole nähnyt montakaan selvää päivää. Voi, sisko kulta! Onneksi Luoja on pelastanut minut elämästä sen viheliäisen olion kanssa! Ettäkö minä eläisin jonkun moukan kanssa! Ei sellainen ole minua varten;

minä olen herkkä ihminen; taivaan kiitos, että olen vapaa!... No niin – etten unohda mitä olin sanomassa – sanoin sille moukalle: *Kuulkaas herra, en salli teidän jatkaa tällaista solvaamista!* Johon hän: *Luuletko, että pääset naimisiin, rouvaseni?* – *Se on minun asiani, se ei kuulu kenellekään!* – *Ai että menisit naimisiin, vai? Niin kauan kuin Ghitsa Tsircădău elää? Tai että seurustelisit jonkun kanssa? Voi sitä miesparkaa! Vaikka sitten joutuisin sen takia Jumalan eteen tuomiolle, niin pidän huolen, että te ette kyllä pääse nauttimaan sellaisesta; kun kerran minut jätit, niin mene sitten sinne luostariin, niinhän sinä kărăjillä kerskuut tekeväs!*... – *Senkin moukka! Törkimys! Poliisi! Kaarti! Apuun! Dumitrache!*... Minulla oli onnea, siskoseni, kun Dumitrache ja alikomisario Nae riensivät apuun! Se törkimys oli muuten jo ottanut esille pistimenkin kävelykepeistään murhatakseen minut... No, siskoseni, mitäs sanot, eikö sen moukan julkeus olekin uskomatonta? (*Veta ei vastaa; Zitsa lähestyy ja tarkkailee häntä.*) Sisko! Mikä sinulla on? Itketkö sinä?

Veta (*pyyhkii silmiänsä*)

Minäkö? Miksi itkisin? Päätäni särkee ja minulla on hieman huono olo.

Zitsa

Silmäsi ovat kovin sameat...

Veta

En tiedä mikä minua vaivaa; ihan kuin olisin tulossa vähän kipeäksi.

Zitsa

Onko isäntä kierroksella tänä yönä?

Veta

On kyllä. (*alkaa taas ommella*) Jäätkö sinä vielä tänne, Zitsa?

Zitsa

En, siskoseni, minäkin menen nukkumaan; on varmaankin jo aika myöhä.

Spiridon (*astuu huoneeseen ja menee nopeasti Zitsan luokse*)

Rouva! (*hiljaa*) Tähän asti olen odottanut turhaan. Olen etsinyt häntä kaikkialta, joutomaaltakin ja kujalta; häntä ei näy missään.

Zitsa (*hiljaa*)

Lappu – olet siis antanut sen hänelle?

Spiridon

Totta kai olen. Minähän annoin sen rouvalle jo silloin kun isäntä lähetti minut käymään tupakkapuodissa. (*poistuu oikealle*)

Zitsa

Hyvä on. (*Vetalle*) No niin, sisko kulta, minä tästä lähdenkin; illanjatkoa, näkemisiin. Mene sinäkin nukkumaan, äläkä enää ompele, jos voit huonosti.

Veta

Hyvä vain, että voin huonosti. (*nauraa väkinäisesti*) Parempi olisi, jos kuolisin pois.

Zitsa

Voi hyvänen aika! Mitä sinä oikein puhut? Mitä, onko sinulla oikeasti niin paha olo? Lähetetään hakemaan isäntää.

Veta

Höh! Hulluko olet! Etkö huomaa, että pilailen? Päätäni vain särkee, enkö jo sanonut sinulle? Olen ommellut paljon kynttilän valossa. (*saa väristyksen*) Ikkunastakin veti... Heti kun menen pitkäkseni, se menee ohi.

Zitsa

No siinä tapauksessa, näkemisiin, illanjatkoa, siskoseni. (*lähtee, mutta kääntyy vielä takaisin*) Ai niin! Etten unohda: näemme huomenna, tiedäthän, että on pyhäpäivä. Vaaditaan isäntää viemään meidät Uniooniin.

Veta (*nopeasti*)

Ai Uniooniin vai? Ei, Zitsa, minä en enää lähde Uniooniin.

Zitsa

No mutta mikset?

Veta

Koska... koska en viihdy siellä, en ymmärrä niitä ilveilyjä... No niin! Mitä minä nyt vielä sanoisin! En vain halua!

Zitsa

No voi hyvänen aika, siskoseni! Olet totta vieköön hassu! Niiden ilveilyjen takiako me siellä muka käymme? Mehän menemme sinne tavataksemme ihmisiä. Luuletko muka, että kaikki, jotka siellä käyvät, ymmärtävät jotakin? He lähtevät sinne ihan vain päänäpistosta, huvin vuoksi; miksemme siis mekin menisi?

Veta

Miksi ja miksi; minä en vain halua mennä.

Zitsa

No mutta älähän nyt, ihan totta; minä voin puhua isännälle... Sopiiko?

Veta

Ei sovi, johan minä sanoin. Eikä hänkään halua enää mennä, hän sanoi minulle niin jo tänä aamuna; ihan turhaan puhuisit hänelle.

Zitsa

Ihan totta, sisko kulta! Oikeasti! Kuolisin vaikka, jotta pääsisin!

Veta

En lähde, Zitsa, en. Tunnehan sinä minut; kun sanon jotakin, niin se sana pitää.

Zitsa

Sano nyt, etkö tosiaan tahdo mennä, sisko hyvä?

Veta

En.

Zitsa (*nyyhkyttäen yhä enemmän*)

Etkö varmasti?

Veta

En!

Zitsa (*purskahtaa itkuun*)

Helvettiin koko kirottu elämä! Minulla ei syntymästani saakka ole ollut rahtuakaan hyvää onnea! (*lähtee*) En ole tässä maailmassa saanut osakseni hiukkaakaan myötätuntoa! (*poistuu perältä itkien ja paukauttaen oven kiinni perässään. – Spiridon astuu sisään oikealta.*)

VIII KOHTAUS

Spiridon, Veta

Veta (*laskee asetakin pois kädestään*)

Spiridon, poikaseni, miksi olet vielä valveilla? Onko sinulla vielä jotain tekemistä?

Spiridon

Ei ole, rouva.

Veta

No, mene sitten nukkumaan, mitä vielä odotat? – Missä Chiriac-herra on?

Spiridon

Hän on alhaalla, jossain pihalla; äsken hän oli istumassa penkillä portin luona. Mutta... en tiedä mikä Chiriac-herraa vaivaa, rouva... Ihan kuin hän ei olisi aivan kunnossa...

Veta

Kukapa sen tietää, mikä häntäkin vaivaa.

Spiridon

Hän on aivan murheen murtama; hän on kävellyt tuolla alhaalla jo tunnin ajan edestakaisin; kun kuljin pihan läpi, hän käveli sinne tänne, tuntui puhuvan itseksensä ja takoi nyrkillä rintaansa...

Veta

Ehkä hän on vihainen, kukapa tietää!... Sano hänelle, että sulkee portin. Olen saanut hänen kaluunansa ommeltua; tässä on asetakki, vie se hänelle.

Spiridon

Hyvä on, rouva. (*aikoo lähteä asetakki mukanaan*)

Veta

Sitten sanot hänelle... eipäs, sitten menetkin nukkumaan; sinulla ei ole enää mitään tekemistä täällä. Ettei vain isäntä tule ja löydä sinua taas hereiltä, sillä sitten sinulle käy taas huonosti.

Spiridon

No, ihan kuin se nyt ei olisi aivan sama kuin jos hän löytää minut nukkumasta!

Veta

No niin, menhän nyt.

Spiridon

Menenhän minä; hyvää yötä, rouva.

Veta

Hyvää yötä, Spiridon. (*Spiridon lähtee*) Hyvää yötä tosiaankin!... Spiridon-parka! Ei hän tiedä, mitä minulla on sydämelläni; ei hän tiedä, miten hän pilkkaa minua! Ettäkö minulla voisi olla hyvä yö!... (*kävelee hitaasti peräoven oikealla puolella olevan ikkunan luo, katsoo pihalle, kääntyy sitten yhä mietteisiinsä vaipuneena*) No! Jos ihminen ei kerran halua, niin ei sitten halua! Rakkautta ei käy pakottaminen. – Häntä ei enää huvita, hän ei enää halua!... Hyvä on! En minäkään siihen kuole! Mistäs sen tietää, ehkä on parempikin, että tässä kävi näin... Voi! Miksi Jumala antaakaan ihmiselle onnen, jos Hän kuitenkin aikoo ottaa sen jälleen pois?! Miksei ihminen

kuole silloin, kun hän on onnellinen?! Miksikä olen saanut elää tähän asti, jos tässä sitten piti käydä näin?!... *(itkee; kuuluu ääntä)* Hän tulee! *(pyyhkii nopeasti silmänsä ja aikoo lähteä)* Ei! En halua enää olla tyhmä: rakkautta ei käy pakottaminen! *(Lähtee poistuakseen vasemmalle, kun sisään astuu Chiriac, joka pysähtyy hetkeksi ovelle. Veta jää paikalleen. Hiljaisuus.)*

IX KOHTAUS

Chiriac, Veta, sitten ulkoa Dumitrache ja Ipingescu

Chiriac

Kutsuiko rouva minua?

Veta

Minäkö?... En.

Chiriac

Spiridon sanoi minulle, että...

Veta

Niin... käskin Spiridonia tuomaan teille asetakkinne; olen ommellut sen valmiiksi.

Chiriac

Kiitos!

Veta

Mitäs pienistä.

(Tauko)

Chiriac

Portti... suljin sen.

Veta

Hyvä. *(Kääntää päänsä yleisöön päin; on liikuttunut.)*

Chiriac

Eikö rouvalla ole minulle mitään muita käskyjä?

Veta

Mitä! Minäkö käskisin teitä?

Chiriac

Totta kai käskisit, olethan emäntäni! Vai enkö muka ole palvelija teidän talossanne – palkollinen?

Veta

Hyvä on, herra Chiriac, hyvä on; jatkakaa vain, ette ole vielä sanonut tarpeeksi.

Chiriac *(kävelee eteenpäin)*

No! Mitenkäs olet eilisillan jälkeen viettänyt aikaasi? Onko sinun parempi näin?

Veta *(perääntyy askeleen mennäkseen kauemmas hänestä)*

On.

Chiriac

Oletko hyvilläsi siitä, mitä olet tehnyt?

Veta

En tiedä tehneeni mitään; mutta en ole pahoillani siitä, että tässä kävi näin.

Chiriac *(tulee yhä lähemmäs)*

Menetkö huomisiltana taas Uniooniin?

Veta

Jos isäntä haluaa, että menemme, minun täytyy tietenkin mennä.

Chiriac

Hakkailemaan sitä virkamiestäsi?

Veta *(säpsähtää ja kohottaa päätään häntä kohti)*

Hyvä herra, minähän pyysin, että olisitte ystävällinen ettekä enää puhuisi tuolla lailla. Sääli, jos ette vielä tuon paremmin ole oppinut minua tuntemaan. Minä luulin teitä älykkäämmäksi.

Chiriac *(empii, tulee sitten vielä lähemmäs)*

Vanno vielä kerran!

Veta

Ettäkö vannoisin vielä – minäkö?... Enkö jo ole vannonut? Enkö jo ole itkenyt? Mitä hyötyä siitä on minulle ollut? En vanno enää, kun ette te kuitenkaan usko; itkisin kyllä vielä, vaan en enää pysty... Vaikka... oikeastaan, eihän se ole teidän syytänne... se on minun omaa syytäni... minun ei olisi koskaan pitänyt ottaa vakavasti teidänlaistanne isoa pikkulasta... Siksi sanonkin, että parempi, kun tässä kävi näin.

Meidän olisi muutenkin jossain vaiheessa täytynyt lopettaa... Nytpä siis olemme lopettaneet...

Chiriac

Vanno vielä kerran, niin...

Veta (*pystyy yhä vähemmän hillitsemään tunteitaan*)

Mitä hyötyä! Te uskotte enemmän mieheni typeryyksiä ja epäilyksiä kuin minun valaani, vaikka ajattelin teidän tuntevan tarpeeksi hyvin sekä minut että hänet. Mutta... hyvinpä teittekin, kun ette uskonut minua. Niin se on. Minähän olen häijy nainen; halusin vain pitää teitä pilkkanani. Minä jätän teidät aina vahtimaan taloa kuin kenet tahansa "palkollisen" ja raahaan isäntää mukanani kesäteattereihin hakaillakseni toisten kanssa. Minähän olen valehteleva nainen; en tuntenut mitään sanoessani teille, että minusta tuntuu kuin en olisi koskaan elänytkaan ennen kuin tapasin teidät... Kaikki, mitä olen tehnyt teidän hyväksenne, on ollut pelkkää teeskentelyä... Olen aina sanonut teille yhtä ja ajatellut toista; olen valehdellut teille, olen huiputtanut teitä, olen pitänyt teitä niin kauan pilkkanani... Hyvä, että tekin nyt vihdoinkin olette avannut silmäne huomaamaan, millainen minä olen. Minkäs teet! Olen tehnyt teille pahaa, mutta... olette päässyt minusta eroon. No niin! Menneet ovat menneitä... Illanjatkoo. (*aikoo poistua vasemmalle*)

Chiriac (*astuu hänen eteensä*)

Lähdetkö pois?

Veta (*pysähtyy*)

Miksi vielä jäisin? Mitä sanottavaa minulla teille enää muka on?

Chiriac

Älä enää teitittele minua.

Veta

Miten sitten toivotte minun puhuttelevan teitä?

Chiriac

Niin kuin olet eiliseen asti puhutellut.

Veta

Tänään on tänään, eilinen on mennyttä. (*aikoo lähteä*)

Chiriac (*asettuu hänen tielleen*)

Etkä halua sen enää palaavan, vai?

Veta (*perääntyy askeleen etääntyen hänestä oikealle*)

En.

Chiriac (*lähestyy*)

Veta!

Veta

Ei; anna minun olla... mitä iloa on kaikesta siitä onnesta, mitä olen vuoden aikana kokenut, kun olen itkenyt sen kaiken pois yhdessä yössä! Ei, en halua enää; minun on parempi näin, niin kuin nyt olen...

Chiriac

Entä minä... mitä minä sitten teen?

Veta

Samaa kuin minäkin... Tavoistaanhan pääsee myös eroon, etkö tiedä?

Chiriac

Eroon! Helppo sanoa. Revit ihmiseltä silmät päästä ja sitten sanot hänelle: "Älä välitä, ei se ole paha juttu, vaikket enää näekään... parempi, että kävi näin! Ethän sinä nyt ilman silmiesi valoa kuole!... Tavoistaanhan pääsee myös eroon!..." Mutta entäs jos en minä enää haluakaan elää näin! Se siis tarkoittaa, että minun on kuoltava, vai?

Veta

No, hyvä olisikin, jos ihminen voisi kuolla silloin kun haluaa, mutta... ei kukaan tällaiseen kuole!

Chiriac

Entäs jos minä kuolenkin? (*juoksee ottamaan pyssyn pistimen*) Näetkö tämän pistimen?

Veta (*rientää hänen luokseen ja yrittää tempaista pistimen häneltä pois*)

Chiriac!

Chiriac (*kamppailee hänen kanssaan*)

Mene pois!... Anna minun olla!...

Veta (*kamppailee*)

Enkä anna! Kyllä minä tunnen sinut! En anna sinun olla! En halua olla syyppä sinun kuolemaasi.

Chiriac

Anna minun olla! Anna minun olla!... (*kamppailee*)

Veta (*epätoivoisena*)

Chiriac! (*huohottaen*) Jos haluat tappaa itsesi, tapa sitten ensin minut! (*kamppailee voimakkaasti*) Chiriac! Etkö sinä ollenkaan sääli minua? Oletko unohtanut yhdessä päivässä kaiken, mitä viimeisen vuoden aikana on tapahtunut?... Chiriac!...

Chiriac

Juuri siksihän haluankin mieluummin kuolla, kun en ole unohtanut. Jos ei meidän välillämme ole enää mitään, niin sano sinä minulle, miten vielä voisin elää! Jos sinä jätät minut, jos et enää halua minua, voin yhtä hyvin olla kuollut. Parempi, että annat minun olla. Hyvästi, elämä! (*riuhtaisee itsensä irti*) Anna minun olla!

Veta (*pitäen häntä lujasti kiinni*)

Chiriac! Haluatko, että huudan? Oletko hullu?

Chiriac

Kyllä! Olen hullu, tietenkin olen hullu, sinä olet tehnyt minut hulluksi, siksi sinä saat kantaa minun syntini! Kysy vain, kuinka kaikki ajatukset ja kaipuu minua ovatkaan piinanneet!

Veta

Kysytkö sinä muka minulta?

Spiridon

En halua enää tietää mistään mitään, en enää tiedä kuka olen! Halusin tappaa itseni äsken pihalla, mutta näin varjosi kulkevan ikkunaverhon editse ja tahdoin nähdä sinut vielä kerran, jotta saisin edes kuolla vierelläsi, niin kuin olen elänytkin. (*näin sanoessaan Chiriac rauhoittuu hieman*)

Veta

Chiriac, kuuntele. Etkö sinä käskenytkin minua vannomaan vielä kerran? Jos vannon, niin uskotko minua?

Chiriac

Uskon.

Veta (*nopeasti*)

Rakas Chiriac, vannon silmiäni kautta, sinun henkesi kautta, ja sen kautta, etten enää saa elää yhtäkään onnellista päivää kanssasi – siinä on! Mitä vielä haluat? – että en ole syyllistynyt mihinkään kaikesta siitä, mitä isäntä sinulle on ladellut.

Chiriac

Miksi menit kesäteatteriin?

Veta

Menin vain siksi, kun siskoni Zitsa vaatimalla vaati. Väkeä oli niin paljon, ettei meillä ollut minne istua; musiikki soi; esitettiin näytelmiä; en kuullut mitään, en nähnyt mitään. Koko illan teatterin hälinässä ajattelin vain sinua; kuin olisin nukkunut ja nähnyt jotakin unta... Tiesinhän minä, että minua kohtaisi suuri epäonni; oli huono enne, että kaadoin sinä aamuna kandelan⁴... Isäntäkin vielä sanoi, kun näki minun pelästyvän: *No, mitä siitä että se kaatui! Älä enää usko tuollaisiin hömpötyksiin. Mitä ihmettä meille nyt muka sattuisi? Syttyykö minun puutavarakauppani palamaan? Palakoon vain! Ei se ole minua luonut! Sehän on vakuutettu... Olisipa siinäkin vahinko!*... Olin siis kaatanut kandelan, ja sitä paitsi oikea silmäni oli nykyntä jatkuvasti jo muutaman päivän. Sinut minä olin jättänyt kotiin pyssyäsi puhdistamaan, muistathan: panos oli ruostunut kiinni, ja sinä olit ruvennut irrottamaan sitä kepillä. En saanut ajatuksiani pois pyssystä. Ajattelin, että – Herra varjelkoon! – jos se laukeaa hänen käsiinsä, mitä minä teen, kun kotona sitten löydän hänet kuolleena makaamasta! Miksikä en käskenyt häntä olemaan varovainen! Miksi en pyytänyt häntä heittämään koko pyssyä hiiteen! Mitä varten lähdin pois kotoa? Katsos, näiden ajatusten kanssa minä tuskailin koko illan. En nähnyt mitään, ihan totta, en nähnyt enkä kuullut mitään! Vannon ihan minkä kautta vain haluat; uskotko minua?

Chiriac (*täysin lyötynä*)

Uskon sinua! (*heittää pistimen kauas ja ottaa Vetan syliinsä*)

Veta (*puristaa häntä voimakkaasti itseään vasten*)

Chiriac! (*jäävät hetkeksi hiljaa sylikkäin*) Chiriac! Älä tee minulle enää sitä minkä teit, tai kuolen... Ihan totta! Tapat minut...

Chiriac

Ei, en enää tee niin.

Veta

Lupaatko minulle? Vannotko?

Chiriac

Vannon.

Veta

Ja uskot, että ajattelen vain sinua?

Chiriac

Uskon.

⁴ Ikonin edessä palava öljykynttilä

Veta

Että elän vain sinua varten?

Chiriac

Uskon.

Veta

Etkä enää sano minulle yhtään pahaa sanaa?

Chiriac

En.

Veta

Etkä enää saa minua itkemään?

Chiriac

En! En! En! Mutta annatko minulle anteeksi?

Veta

Entä annatko sinä anteeksi minulle?

Chiriac

Minä olen antanut sinulle anteeksi jo kauan sitten (*syleilevät toisiaan kiihkeästi*).

Dumitrache (ulkoa, ikkunan alta)

Chiriac! Chiriac!

(*Veta ja Chiriac jähmettyvät sylikkään kuuntelemaan.*)

Veta

Hui! Isäntä...

Chiriac (nopeasti, päästämättä Vetaa syleilystään, kävelee ikkunan luo)

Ei mitään hätää! Hän on menossa Marmizon-kasarmin vartiopaikalle...
(*Dumitrache, ikkunasta*) Isäntäkö se siellä?

Dumitrache (ulkoa)

No etkö sinä Chiriac rakas ole vielä mennyt nukkumaan?

Chiriac

En vielä, isäntä, mutta olen juuri menossa.

Dumitrache (ulkoa)

Hyvää yötä!...

Ipingsescu (samoin ulkoa)

Ja kauniita unia, kunnianarvoisa!

Dumitrache (vähitellen etääntyen)

Chiriac rakas, muistathan, mitä olemme puhuneet, pidä silmäsi auki, ja oikein kunnolla sitten; tunnethan minut, kun on kyse sellaisesta... niin minä...

Chiriac (syleilee Vetaa kiihkeästi)

Ei hätää, kyllähän isäntä tietää, että huolehdin isännän perheellisen miehen kunniaista.

ESIRIPPU

*Suomenkielinen versio / versiunea finlandeză de
Laura DELICOSTEA ja / și Marco PRIBILLA
Studenți la Universitatea din Turku*

CĂRȚI NOI

Gabriela MELINESCU, *Acasă în străinătate*

A apărut de curând, la Editura Bonnier din Suedia, cartea **Gabrielei Melinescu** cu ciudatul titlu *Acasă în străinătate /Hemma utomlands*. Comentariul cărții, publicat de Karmela Bélinki într-un cotidian de largă circulație sub titlul *Acasă la Stockholm, acasă la București*, pornește de la faptul că, deși există astăzi în Suedia mulți scriitori imigranți, majoritatea scriind în limba suedeză, puțini dintre ei analizează cu luciditate situația duală în care se găsesc. Gabriela Melinescu face parte dintre cei care își asumă starea de "schizoidie benignă". Titlul ales de Gabriela Melinescu pentru această carte este caracteristic pentru modul în care își înțelege ea existența. Scrierea cuprinde mai multe filoane narative, fără o strictă înlănțuire cronologică. Potrivit unei definiții largi, cartea poate fi numită roman. Atmosfera cărții este de o mare autenticitate, nu numai pentru că referirile autobiografice sunt transparente. Scrierea analizează noțiunea de "acasă", aceasta fiind una din temele obsesive ale autoarei. În copilărie și în tinerețe, "acasă" a însemnat România, iar acum "acasă" înseamnă Suedia, și cele două realități complementare sunt tratate în același fel, profund realist și poetic, totodată. Spre deosebire de alți scriitori, G. Melinescu nu descrie melancolic și romanțios evenimente petrecute mai demult în țara de baștină. Autoarea povestește cum a venit la Stockholm, tot ceea ce i s-a întâmplat și i se întâmplă predispunând-o la o adâncă meditație. Traectoria ei prin Europa nu e un exod cosmopolit, ci a însemnat și adoptarea unor limbi capabile să-i exprime gândul. Faptul că această carte despre ororile zidite în istoria contemporană a țărilor din Europa Centrală și de Est a putut fi scrisă în suedeză nu face decât să aducă un real beneficiu cunoașterii umane și culturii suedeze.

*Redacția
Din Hufvudstadsbladet, 29.01.2003*